

N:o 26 • 2018

Sukupuu

Väänästen sukupuu

Väänästen Sukuseura ry:n jäsenlehti

Julkaisija

Väänästen Sukuseura ry
Kotikatu 6 E 11
33710 Tampere
www.vaastensukuseura.fi
vaastensukuseura@gmail.com

Toimitus

Päätoimittaja
Pentti Väänänen

Julkaisutoimikunta

Riitta Mäkinen, toimitussihteeri
Eeva-Riitta Piispanen
Annikki Vuoti

Taitto

Maria Väänänen

Painopaikka

Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere

ISSN 1797-1780

Sukuseuran hallitus

Esimies:

Pentti Väänänen, Tampere,
040 721 7605

Varaesimies:

Eeva-Riitta Piispanen

Sihtööri/jäsenasiat:

Jukka Väänänen
jukka.vaananen[at]netti.fi

Taloudenhoitaja:

Outi Pyymäki
050 344 7616

Muut jäsenet:

Sinikka Aaltonen, Helsinki
Tuula Anttila, Oulu

Heini Kapanen, Järvenpää

Aki Väänänen, Kuopio

Heikki Väänänen, Kuopio

Kalervo Väänänen, Turku

Martti Väänänen, Siilinjärvi

Nro 26 • 2018

4 Esimiehen tervehdys *Pentti Väänänen*

Elämätä entisten immeisten – Sukututkimusta ja muistelua

5 Sukuseuran testamenttilahjoittaja Anni *Riitta Mäkinen*
Väänänen ja hänen sisarensa Ida
20 Pöljän ja Kolmisopen Väänäset -sukukirja *Pertti Väänänen*
ilmestyy keväällä 2019
22 Muistelua Rieska-Kallesta *Ossi V. Lindqvist*
25 Maatalon emännästä taulujen tekijäksi *Annikki Vuoti*

Että hoiijettais sitä leiviskee – Merkillepantavia Väänäsiä

29 Tavallinen mutta epätavallinen Oulun puolen mies *Riitta Mäkinen*
34 Alavuoton perinnepäivä *Tuula Anttila*

Väänästen veistämää ja Väänäsistä veistettyä

36 Yö Ruuskasen torpassa *Kalle Väänänen*
38 Näkymätön Väänänen *Jope Pitkänen*
39 Riekko Wenell sodassa savolaisittain *Riitta Mäkinen*

Kuj jäseniä yhteisen perreen – Sukuseuran nuorta polvea

42 Eläinlääketiedettä Tartossa *Emma Valtola*
44 Elämää vuonojen keskellä *Mari Väänänen*
48 Vaihtokevät Sloveniassa *Petriina Otronen*

Kaet toisistaan niin ne tykkee – Sukuseura kokoontuu yhteen

53 Sukuseuran vuosikokous Tuusulassa *Eeva-Riitta Piispanen*
58 Vuosikokous 25 vuotta sitten

Esimiehen tervehdys

Tänä vuonna saimme nauttia pitkästä ja lämpimästä kesästä. Virallisesti hellepäiviä kertyi 64. Kuivuus taas kiusasi erityisesti maanviljelijöitä eli talonpoikaissukumme alkupe-
räisen ammatin harjoittajia.

sukututkimuksen ja sukukirjojen toimittamisen. Kunniajäsenemme Pertti Väänäsen johdolla on jatkettu tietojen keräämistä sukuhaaroittain. Pertti Väänäsen kirja Pöljän ja Kolmisopen Väänäsistä saadaan jakoon ensi keväänä.

Kansainvälinen tilanne on pysynyt edelleen jännittyneenä. Kansainväliset uutiset ovat pyörineet Trumpin, Putinin, Kim Jong-unin ja Brexitin ympärillä. Itämeri on palannut turvallisuuspolitiikassa maailmankartalle.

EU kipuilee ja epäyhtenäisenä se menettää painoarvoaan globaalisti. Erityisesti Italia, Itävalta, Unkari ja Puola kapinoivat Euroopan Unionia vastaan. Turkin, Syyrian ja Iranin tilanteet odottavat edelleen ratkaisua. Venäjä jatkaa informaatiovaikuttamistaan ja suoranaista valehtelua sekä vaaleihin vaikuttamista. Jännittyneenä jäämme seuraamaan, miten Venäjä vaikuttaa omiin kevään vaaleihimme.

Meillä on väännetty sotesta jo kymmenen vuotta ja edetty askel eteen ja kaksi taakse. Toivottavasti se nytkähti syksyllä lopulta eteen päin. Miten käy maakuntien, kun niitä koskevat lait eivät valmistune ennen vaaleja? Kaiken kaikkiaan Suomella menee hyvin, vaikka oppositio näkee aina toisin.

Sukuseuran perustajien ja vastuunkantajien työ on tuottanut hyvää tulosta. Seuran talous on kunnossa, mikä mahdollistaa muun muassa

Pertti Väänäselle jälleen kerran suuret kiitokset.

Sukuseuran vuosikokous pidettiin keväällä 2018 Tuusulanjärven kulttuurimaisemissa. Seuraava vuosikokous pidetään 6. huhtikuuta 2019 Museokeskus Vapriikissa Tampereella, jonne myös toivotaan runsaslukuista osanottoa.

Ensi kesäkuussa teemme toivotun ulkomaanmatkan. Kohteeksi olemme valinneet Riian ja Vilnan. Matkasta on tarkemmin lehdessä ja myöhemmin seuran kotisivuilla.

Kiitän eri tapahtumien järjestäjiä ja niihin osallistuneita Väänänsukuisten hyväksi tehdystä sukuseuratyöstä. Esitän lämpimät kiitokset tämän lehden valmistumisesta toimitussihteerille, muulle julkaisu-toimikunnalle ja taittajalle sekä aineistoa toimittaneille henkilöille, jotka vastaavat kirjoitustensa sisällöstä.

*Rauhallista Joulua ja
Onnea vuodelle 2019*

Pentti Väänänen
Esimies

Elämätä entisten immeisten - Sukututkimusta ja muistelua

Sukuseuran testamenttilahjoittaja Anni Väänänen ja hänen sisarensa Ida

Riitta Mäkinen

Väänästen sukuseura on vertais-
tensa joukossa varsin vauras ja voi siksi mm. tarjota tämän vuosijulkaisun hyvin vaatimatonta jäsenmaksua vastaan. Vauraus perustu taitavaan taloudenhoitoon, mutta pohjimmiltaan testamenttilahjoitukseen, jonka teki vanha kansakoulunopettaja Anni Väänänen.

Anni Väänänen syntyi Kuopiossa 1877 ja kuoli 1966 Helsingissä. Elämäntyönsä hän teki kansakoulun opettajana Puutossalmen kylän kansakoulussa, joka kuului Kuopion maalaiskuntaan, sitten Vehmersalmeen ja on nyt Kuopion kaupugin eteläosaa.

Annin muutamaa vuotta nuorempi sisar Ida oli myös lahjoittaja, mutta hän testamenttasi jäämistönsä Suomalaiselle Naisliitolle, jonka aktiiveihin hän kuului. Ida kuoli 1956. Hän oli kauppakoulun käynyt kirjanpitäjä. Sisarukset pysyivät naimattomina ja elättivät itse itsensä. Vuodesta 1937 he asuivat yhdessä Helsingissä.

Seuraava selostus perustuu kirkonkirjojen mikrokortteihin

Kansallisarkistossa, sukuseuran piirissä koottuihin sukutauluihin, Kansalliskirjaston digitoimiin sanomalehtiin, sisarusten testamentteihin ja perukirjoihin (Helsingin raastuvanoikeuden arkisto) sekä joihinkin Suomalaisessa Naisliitossa säilytettäviin aineistoihin.

Mikään lähde ei suoraan kerro, mikä innoitti Annin muistamaan sukuseuraa testamentissaan.

Pöljän Väänäsiä Kuopiossa

Sisarusten vanhemmat olivat Antti Väänänen (s. 1847) ja Loviisa Koistinen (s. 1843).

Antin sukutausta ilmenee Pöljän ja Kolmisopen kohta ilmestyvästä sukukirjasta, joten jääköön tästä. Hän näyttää muuttaneen nuorena miehenä Lassilan talosta Kuopioon. Työn Antti löysi Kallaveden höyrylaivoilta. Hänen ammatikseen on merkitty sjöman – merimies, vaikka järveä seilattiin. Höyrylaivaliikenne Kuopion ympäristössä oli alkanut 1800-luvun puolivälissä ja luonut uusia työpaikkoja.

Anni Väänänen (kuva Merja Talkamo)

Antista tuli myös talonomistaja.

Annin ja Idan äiti, Maria Loviisa Koistinen oli syntynyt Kuopion kaupungissa 2.8.1843 rengin tyttärenä. Kun hän meni vihille 28. maaliskuuta 1873, titteli oli työmiehen tytär. Maria Lovisa oli vihittäessä 29-vuotias, Antti muutaman vuoden nuorempi. Asetelma oli melko tavallinen; työväenluokan naiset keräsivät palveluksessa pesämunaa kodinperustamiseen ja ehtivät usein muutamia vuosia sulhastaan vanhemmiksi.

1880-luvulle asti oli Savossa tapana, että nainen piti oman sukunimensä. Vielä vanhempi tapa oli, että sukunimi oli -tar/tär -muotoa. Kirkon-

Ida Väänänen. Muotokuva kuuluu Suomalaiselle Naisliitolle.

Pöljän Lassila 1900-luvun asussa. Täällä Anna ja Ida varmasti sukuloivat, vaikka lähimmiksi sukulaisiksi tulivat samassa kuopiolaisessa pihapiirissä kasvaneet Väänäset.

kirjoihin Antin lasten äidiksi merkittiin Loviisa-Koistinen. Kun Antti kuoli 1889, lesken nimi kuolinilmoituksessa oli kyllä Maria Loviisa Väänänen, mutta merkitsi hän Koistisenkin.

Nuoripari asettui Kuopion kortteliin 17, jossa asui myös 20 vuotta vanhempi setä, työmies, sittemmin talonomistaja Antti Väänänen perhekuntineen. Taloryhmässä asui runsaasti ns. tavallista kansaa, kuten yksi suutari ja liuta hänen kisällejänsä ja oppipoikiaan, ilmaisevat kirkonkirjat.

Esikoinen Oskar syntyi runsaan vuoden päästä häistä, toukokuussa 1874. Anna Matilda eli Anni syntyi 13. elokuuta 1877 ja Ida Maria 18. tammi-kuuta 1880.

Sanomalehdissä, joita nykyään voi lukea verkosta, löytyy muutama

maininta Antti Väänäsestä. ”*Tuntemattomalla tavalla pois tuli allekirjoittaneen kellarista suurempi summa voita; jos joku rehellinen ihminen saisi jotain tietoa yllämainitusta voista, niin pyydetään ilmoittamaan kunniallista palkintoa vastaan merimies Antti Wäänäselle*” kertoo *Tapio*-lehti 19.7.1884. Vähän myöhemmin tapahtui vielä pahempi onnettomuus: Ulkorakennus syttyi tuleen, luultavasti huolimattoman tulen pitelyn vuoksi. Se, mikä ei palanut, piti repiä. Tämä tapaus kerrottiin useammassakin lehdessä 17.10.1884 tienoilla.

Suomen Wirallinen Lehti 2.1.1888 kertoo renki Anders Miettisen kartanon ja neljännestontin huutokaupasta ja velkojen maksusta. Miettisen omistukset sijaitsivat samassa korttelissa 17,

jossa Väänäsetkin asuivat. Velkoja oli muutama, Antti Väänänen sai takaisin korkoineen pari vuotta aiemmin antamansa 1200 markan lainan. Kyse ei ollut aivan pikkusummasta, rahanarvolaskuri muuntaa sen n. 6.800 euroksi. Antti Väänänen itse tiedetään talonomistajaksi, perustuiko Pöljän lapsuudenkodin sisarosuuksiin? Sitäpaitsi talonomistus luultavasti merkitsi vuokratuloja.

Seuraava tieto Antti Väänäsestä onkin sitten kuolinilmoitus *Savo-lehdessä* 1.6.1889:

”Täten saan murheella ilmoittaa että hellästi rakastettu mieheni Antti Väänänen vaipui kuolemaan pitkällisen rintataudin kärsittyään Kuopiossa toukokuun 28. p. toukok. klo 3/4 7 illalla 42 vuoden, 1 kuuk, 29 päivän vanhana; suruksi ja kaipaukseksi minulle, 1 pojalle, 2 tyttarelle sekä lukuisille kaukana oleville sukulaisille ja tuttaville.

Maria Lovisa Väänänen os.s. Koistinen”

Maria Loviisa siis jäi leskeksi juuri 14 täyttäneen pojan ja 11 ja 9-vuotiaiden tyttärien kanssa. Lapset menettivät ennenaikaisesti myös äitinsä. Sukuyhteyksien kannalta merkillepantavaa ovat sanat ”lukuisille kaukana oleville sukulaisille ja tuttaville”. Tämä tarkoittanee, että yhteydet Pöljälle olivat säilyneet ja perhe identifioitui tähän sukupiiriin.

Sisarukset sivistyskaupungista

Oskari-pojasta ei kovin paljoa tiedetä, hän näyttää lähteneen omille

teilleen. Vuonna 1895 kirjapaino-opilas Oskari Väänänen esiintyy erään kuopiolaisen, painotöihin liittyvän suuren oikeudenkäynnin todistajana *Savo-Karjala* -lehden selostuksissa. Vuonna 1897 hän muutti kirjaltajana Helsinkiin. Paljon myöhemmin saatiin tietää, että Oskari oli kuollut 1906 Sundsvallissa. Muutoin viimeinen tieto oli, että hän oli 1907 poissaoleva Helsingin Johanneksen seurakunnasta.

Kirjapainoala oli työläisammateista arvostetuimpia ja edellytti hyvää luku- ja kirjoitustaitoa. Jostain syystä Oskar kuitenkin poistui perhepiiristä. Olisiko isän varhainen menetys johtanut kehitystä vinoon? Vielä yksi lehti-maininta luettelee pitkän listan Viipurin hovioikeuden päätöksiä 6.4.1898, mm. tuomion ”veto-asiassa”, jossa kantajana oli maalari Alfred Lehtonen ja vastaajana kirjaltaja Oskar Väänänen. Vastaajaksi joutuminen ei välttämättä merkitse rikollisuutta. Hovioikeuteen asti päätyminen kuitenkin kertoo, ettei tapaus ollut ilmiselvä.

Kuopio oli sivistyskaupunki. Työläisluokankin tytöille oli koulu jo 1840-luvulla. Kansakoulun käyminen varmaan kuului jo asiaan Oskarin, Annin ja Idan lapsuudessa; ainakin tytöt sen suorittivat. (Oskarin vaiheita en ole seurannut yhtä tarkoin.) Rippille sisarukset pääsivät peräkkäisinä vuosina, vaikka ikäeroa oli 2 1/2 v., Anni juhannuksena 1894 16-vuotiaana ja Ida seuraavana juhannuksena 15-vuotiaana.

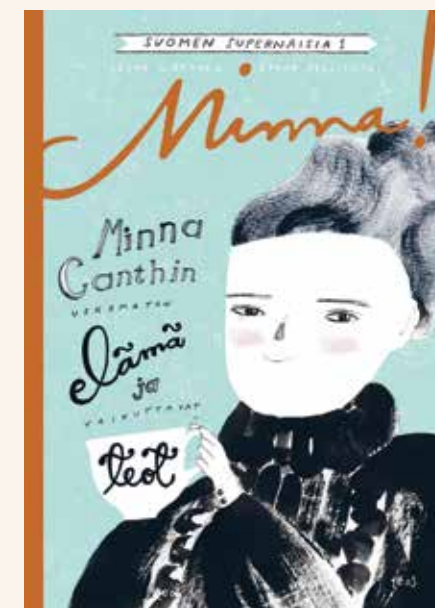
Minna Canthin Kuopio ja Väänäset

Minna Canth saattoi hyvinkin inspiroida Anni ja Ida Väänästä kouluttautumaan ja muutenkin vaikuttaa heidän ajatteluunsa. Varsinkin Ida toimi myöhemmin Suomalaisessa Naisliitossa, joka piti aktiivisesti esillä Minna Canthin elämäntyötä. Tosin Canth oli kiistelty hahmo myös Kuopiossa, sillä hänen realistista heikompien puolustustaan eivät kaikki katsoneet hyvällä.

Minna Canth puolestaan tunsi hyvin nimen Väänänen. Kun Mina Johansson aloitti Jyväskylän opettajaseminaarin 1863, yksi luokkatovereista ja ainoa talonpoikais-syntynen oli Liisa (Elisabeth) Väänänen Kiihtelysvaarasta. Seminaarin luokkakuussa 24 (2016) Liisa erottuu säätyläisneidoista pitäen maalaistapaan huivia harteilla.

Parikymmentä vuotta myöhemmin Minna Canth kirjoitti paljon huomiota ja keskustelua herättäneen näytelmän *Työmiehen vaimo*. Sen toinen naispäähenkilö ja oikeastaan varsinainen sankaritar on mustalaisäidin ja valkolaisisän tytär, jota kutsutaan Homsantuuksi. Tämän isän Canth mainitsee kuuluvan ”Tuusniemen Väänäsiin”. Canth siis tunsi tavan erotella savolaissukujen, kuten Väänästen haaroja paikkakunnan mukaan. Juuri Tuusniemellä ei asu erityistä Väänäs-haaraa, minkä kirjailija hyvinkin oli saattanut varmuuden vuoksi tarkistaa.

Minna Canthin isä oli pitänyt lanka-kauppaa Kuopiossa. Kun Minna jäi leskeksi Jyväskylässä, hän palasi jatkamaan isänsä kauppaa. Vuonna 1888 Canthin kaupan sanottiin sijaitsevan talossa, jossa oli ollut Kuopion ensimmäinen kirjakauppa. Sen kaupan oli perustanut Pietari Väänänen (1781–1846), Kehvon Haapalahden Väänäsiä. Tämä piti kauppaa vuodesta 1819 kuolemaansa asti. Yksi Kanttilan korttelin

Minna Canth, joka oli tärkeä kuopiolaisvaikuttaja Annin ja Idan lapsuudessa, ja liittyi epäsuorasti heidän elämäänsä myöhemminkin, on edelleen kiinnostava ja arvostettu. Syksyllä 2018 hänestä ilmestyi lastenkirja, jossa keskitytään yhteen päivään 1888. Anni ja Ida olivat silloin kymmenen vuoden molemmin puolin ja molemmat vanhemmat elivät vielä.

rakennuksista on edelleen 1830-luvulta, siis Pietari Väänäsen ajoilta. (Samoihin aikoihin eli kaksi tunnettua Pietari Väänästä, se toinen muistetaan runoilijana ja valtiopäivämiehenä.)

Minna Canthin kauppa laajeni paljon alun lankapuodista, ja varmaan Anni ja Idakin olivat siellä käyneet asioilla. Canth kuoli toukokuussa 1897. Voi arvella, että myös sisarukset muiden kaupunkilaisten rinnalla osallistuivat hänen pitkään hautajaissaattoonsa. Viimeistään kymmenkunta vuotta myöhemmin, mutta todennäköisesti jo aiemmin he Canthin hengessä olivat heränneet naisasiaan.

Äiti vielä näki nuoremman tyt-
tärensä ”aikuisena”, mutta kuoli sa-
mana kesänä 52 vuotta täytettyään.
Kuolinsyyksi merkittiin keuhkopö-
hö. Nykylääketiede tietää, että sellainen
on seurausta sydämen vajaatoimin-
nasta. Lapset laittoivat hautajaisten
jälkeen yksinkertaisen kuolinilmoi-
tuksen. (Savo 3.9.)

Mitenköhän tytöt elivät ja elätti-
vät itsensä seuraavina vuosina? Riit-
tivätkö perityn talon vuokratulot vai
olivatko he jossain palkkatyössä? Vai
myivät perintönsä? Ainakaan vuoden
1897 taksoituksessa ei heitä näy ton-
tilla 17 kunnallisveroja maksamassa.
Siellä monien joukossa oli kyllä ”Kus-
taava Väänäsen lapset”, joka Kustaa-
va oli aiemmin mainitun setä-Antin
leski. Jollain varoilla joka tapauksessa
Anni lähti Sortavalan seminaariin ja
Ida kävi Kuopion kauppakoulun.

Annin seminaarivuodet alkoivat
syksyllä 1899, jolloin hän oli 22-vuotia.
Sortavalan seminaari oli perustettu
1880 maan kolmanneksi opettajasemi-
naariksi. Opettajia kouluttiin laajene-
vaan kansakoululaitokseen tosissaan.
Vuonna 1899 Sortavalan seminaarin
aloitti 40 naista ja saman verran mie-
hiä. Kansakoulu riitti pohjatiedoiksi.

Anni valmistui keväällä 1903 ja sai
paikan Puutossalmen koululta Kuopi-
on maalaiskunnasta, ensin kahdeksi
koevuodeksi. Hän pysyi samassa kou-
lussa koko 34-vuotisen työuransa.

Ida valmistui Kuopion kauppakoulusta keväällä 1900 viiden muun
naisen ja 15 miehen kanssa. Myös

tämä oppilaitos oli perustettu vuoden
1880 aikoihin. Koulu oli tiettävästi
kaksivuotinen ja eräästä haastattelusta
ilmenee, että oppiaineet kattoivat var-
sin hyvin silloisen liike-elämän tar-
peet, ja kieletkin kuuluivat ohjelmaan.
Haastateltu rehtori totesi, että oppi-
koulun käyneillä oli toki paremmat
pohjatiedot esim. kielten opiskeluun,
mutta moni on saanut hyvän kieli-
taidon alun kansakoulupohjaltakin.
Parhaat kykenivät heti itsenäiseen kir-
janpitoon, loput työtovereiden aluksi
tukemina. – Kirjanpitäjänä toimi Ida-
kin ainakin uransa loppuosan.

Anni yhteiskunnallisestikin aktiivinen ”kansankynttilä”

Anni Väänänen oli vastaperustetun
ja -rakennetun koulun ensimmäinen
opettaja. Kyläläiset ovat jälkikäteen
muistelleet, että Anni-opettaja, joka
opetti kaikkia luokka-asteita, piti tiu-
kan kurin ja opetti hyvät käytöstavat.
Muuten sujui hyvin, mutta kylään si-
joitettujen kuopiolaisten sijaislasten
kanssa saattoi olla hankalaa, ilmenee
Annin selostuksesta, jonka hän oli
kirjoittanut koulun johtokunnan pöy-
täkirjaniteen alkuun 1926. Selostus
oli tarkoitettu korvaamaan siihenasti-
sia pöytäkirjoja, jotka olivat palaneet
koulun mukana maaliskuussa 1926.
Koulusta on kerrottu, paitsi ajankoh-
dan lehdissä, myös Kuopion eteläisten
kylien tiedotuslehdessä 3/2004, joka
löytyy myös verkosta.

Palon syttymisaikaan paikalla ei
ollut kuin opettajattaren palvelija, sillä

oli lupapäivä ja Anni Väänänen käy-
mässä Kuopiossa. Pojille oli kuitenkin
eri opettaja pitänyt veistotuntia. Ker-
rottiin, että tulta ei ollut pidetty, mutta
ehkä oli heitetty lastuja pesään ja ne
syttäneet aiemmista kekäleistä.

Mahtoi olla Annille järkytys pala-
ta Kuopiosta koululle Puutossalmen
Kuhaisiin. Koko koulu oli palanut
parissa tunnissa. Samalla meni kaik-
ki Annin irtaimisto. Sekä koulu että
Annin omaisuus oli vakuutettu, mut-
ta ei täydestä arvosta. Anni ja 40 op-
pilasta siirtyivät vuokralle lähitaloon,
mutta jo lokakuussa päästiin viettä-
mään uuden koulun vihkiäisjuhlaa.
Valtioneuvosto oli myöntänyt avus-
tusta ja lainaa, mutta opetusministe-
riö laski avustusta, koska rakentami-
nen oli tullut laskettua halvemmaksi.
Valtionapua tuli vielä talousraken-
nuksen kahden vuoden päästä.
– Tällaisia yksityiskohtia kerrottiin
pääkaupunkilehtiä myöten.

Annista tuli kunnon aktiivinen
kansankynttilä omalla kylällä ja hiu-
kan laajemminkin. Sitähän tuon ajan
kansakoulunopettajilta odotettiin.
Toisin päin voi todeta, että juuri opet-
tajan ammatti antoi mahdollisuuden
esim. taiteellisten kykyjen käyttöön
nuorisoseurain jälkeenkin.

Anni-esiintymien seulomista digi-
taalisesta sanomalehtikirjastosta hait-
taa hieman se, että Savossa vaikutti
toinenkin kansakoulunopettaja Anni
Väänänen. Sitäpaitsi Puutossalmella-
kin asui muita Väänäsiä. Siellä mm.
muistettiin erästä yli satavuotiaaksi

Tuhoisa kansakoulun palo.

Kuopion maalaiskunnan Puutos-
salmen koulu palanut perustustijiaan
myöten poroksi.

Viime tiistaina klo 2 ajoisja päi-
mällä jhtyi Kuopion mlk. Kuhasten
tyläsiä Puutossalmella kansakoulul-
la tulipalo, joka tuhosi parisja tun-
nissa koulurakennuksen ja kaluston
jettä saiffi opettajattaren omaisuu-
den. Sanottuna päivänä oli kou-
lulla loma paitsi aamupäivällä oli
veistohuoneessa ollut voikaoppilai-
den veistoharjoitukset. Tulipalon

— Ilanviettoon Puutos-
salmen kansakoululle t. t. 10 p. oli
kokoontunut paikkatuntalaisia, jou-
tosja lauswawaa lausaa.
Opettajatar Anni Väänänen pu-
hui päivän merkityksestä, omis-
taen puheensa Aleksis Kiven muis-
tolle.
Raittiusasiasta puhuiwat neidit
Koni ja Marjkanen.
Ehtelmän leuhtotaudista piti hra
S. Kalima. Opettawaisen lerto-
mujen luki neiti Tuppurainen.
Erittijesti lapsille puhui vielä
neiti Koni, wakuuttaen, että lap-
set jo ymmärtäwät juoppouden
pahettti ja siitä on heille tehtävä
selwää aitanään, että saamme la-
sawawan nuorisjon warjelluttti juop-
pouden liutkaalta pohulta.
Ilta tului rattoisasti yhteislau-
lun wuoroon lajajhdellesja ja ei
juinkaan ole turhaan aika tulutet-
tu tällaisissa yhdeslaolo tilaisuu-
tisja, waan on se jättävä hywia
itäättään ja terran bedel-
aatteeseen.

elänyttä, 1792 syntynyttä vanhaa isäntää Yrjö Väänästä. Asui Puutossalmella toinen neitikin Anna Väänänen. Hänestä on kihlauutisia.

Mutta ainakin Puutossalmen sivistystapahtumat olivat puheena olevan Annimme järjestämiä. Pidettiin Aleksis Kivi- ja Kalevala-juhlia koulun tai nuorisoseuran nimissä. Esimerkiksi syksyllä 1909 lehdet kertoivat kylän illanvietosta. Siellä opettajatar Anni Väänänen omisti puheensa Aleksis Kiven muistolle. Muutaman vuoden päästä hän puhui nuorisoseura-aatteesta. Raittiuskin oli arvo, jota teroitettiin.

Nuori Anni Väänänen ei jäänyt pelkästään koulun ja nuorisoseuran piiriin. Eduskuntaudistus 1906 herätti yhteiskunnallisen aktiivisuuden. Kun ensimmäiseen eduskuntaan ei tullut niin paljon naisia, kuin odotettiin (ja niitä tuli kuitenkin 19!) nuorsuomalaiset naiset perustivat naisjärjestön, Suomalaisen Naisliiton.

Heti lokakuussa 1907 perustettiin Naisliitolle osasto myös Kuopion pitäjän tiettyjen kylien alueelle. Anni Väänänen valittiin sen kolmihenkiiseen johtokuntaan. Lisäksi valittiin jäsen piiritoimikuntaan, ja hän oli rouva Tilda Löthman, myöhempi kansanedustaja. Naisliiton ylimpään hallintoon toivottiin johtajatar Alli Nissistä, joka piti koulua Helsingissä, mutta oli oli myös kansanedustaja sekä Martta-aktivisti. Nissinen oli savolaissyntyinen, Kuopion tyttökoulun kasvatti ja edusti Pohjois-Savon vaalipiiriä,

joten hänen haluttiin edustavan savolaisia liiton tasolla.

Anni osallistui myös itse nuorsuomalaisen puolueen toimintaan. Tammiukuussa 1908 oli päätetty pitää Nuorsuomalaisen yhdistyksen arpajaiset, ja järjestäjiä nimettiin peräti kolmisenkymmentä, yhtä paljon naisia ja miehiä. Anni Väänänen oli yksi neideistä. Tässä vaiheessa hän melkein liittyi Kuopion seurapiireihin. Arpajaistomikuntaan nimittäin kuului sellaisia hahmoja kuin Yhdyspankin konttorin johtaja Knut Polón, tuleva Vaasan läänin maaherra Bruno Sarlin Signerouvensa kanssa ja kauppaneuvokset Viola Ranin.

Mahtoiko tämä nuorsuomalainen eliitti tuntua merimiehen tyttärestä sittenkin vähän liian herraskaiselta? Nimittäin seuraava maininta Annin poliittisesta osallistumisesta, vuodelta 1911, kertoo Puutossalmen maalaisliitto-osaston iltamasta. Siellä selitettiin aatetta ja Anni Väänänen lausui runon. Periaatteessa olisi mahdollista, että lausuja olisikin ollut se toinen Anni Väänänen, joka kihloihin meni, mutta myöhemmät maininnat opettaja Anni Väänäsen esiintymisistä vahvistavat, että juuri hän oli valmis käyttämään esiintymiskykyään yhteiseksi hyväksi. Lehdissä löytyy useita mainintoja hänen lausuntanumeroistaan.

Kirjuriksikin hänet valittiin tarkastuspiirin opettajien kokouksessa, mainitsevat yksityiskohtaisia paikallisuutisia julkaisseet lehdet. Mutta oliko hän vai kaima opettajien

piirustuskursseilla? Se toinen savolainen opettaja Anni Väänänen avioitui sittemmin Visakannoksi. Häinkin oli Pöljän Väänäshaaraa, kirjailija Kalle Väänäsen sisar. Anni Visakannon perheestä tuli aikanaan Väänästen sukuseuran aktiiveja.

Toukokuussa 1921 opettaja Anni Väänäsen kerrottiin puhuneen äitienpäiväjuhlassa. Talvella 1921 hän kertoi Kuopion maalaiskunnan kollegoille havaintoja opettajien yliopistollisilta jatkokursseilta ja useasti muulloinkin hän esiintyi seudun opettajayhdistyksen kokouksissa, milloin lausuen, milloin isäntäväkeä kiittäen. Puutossalmen kylän itsenäisyysjuhlassa, joka vietettiin erään sotainvalidin kunniaksi, hän luki tälle osoitetun kirjeen. Anni Väänäsen 50-vuotispäivä elokuussa 1927 noteerattiin lyhyesti *Savo*-lehdessä Maaliskuussa 1928 hän piti ”sisältörikkaan satumuotoisen puheen” kylän maalaisliittoihtamissa.

1930-luvulla Anni Väänäs-uutisia ei tullut enää vastaan ainakaan vapaasti käytettävissä digitaalisissa lehdissä. Oliko julkaisukynnys noussut vai opettajan aktiivisuus laantunut?

Anni Väänänen jäi eläkkeelle 60 vuotta täytettyään syksystä 1937 ja muutti Helsinkiin Ida-sisaren luo. He asuivat Etutöölössä, ensi Arkadian-, sitten Aurorankadulla.

Idasta helsinkiläinen naisasia-aktiivi

Annin aktiivisuudesta on lehdissä monta mainintaa, mutta sisaresta paljon vähemmän. Arvattavasti hän

kauppakoulun jälkeen hankki työpaikan Kuopiosta. Kesäkuussa 1912 Ida haki kirkkoherranvirastosta muutokirjan muuttaakseen Helsinkiin, ja tällaiset tapaukset uutisoitiin lehdissäkin.

Ida Väänästä ei näy Kuopiossa Naisliiton tai nuorsuomalaisten riennoissa, mutta Helsinkiin muutettuaan hän liittyi pian naisliiton Helsingin osastoon. Hän toimi sen rahastonhoitajana vuodesta 1914 peräti 1950-luvun alkuun melkein yhtäjaksoisesti. Kaksivuotiskauden 1919–20 hän oli sihteeri ja 40-luvun lopulla muutamman vuoden poissa ennen kuin vielä hoiti raha-asiat 1950–51, vaikka oli jo 70 täyttänyt. Itse liitossa hän oli useita kertoja tilintarkastaja. Kaikki Ida Väänäs-maininnat lehdissä Helsingin ajalta koskevat hänen roolejaan Suomalaisen Naisliiton piirissä.

Käytössä olleet lähteet eivät kerro edes, mikä oli kirjanpitäjäksi tituleeratun Idan työpaikka. Kun esitelmöin Idasta Suomalaisessa Naisliitossa, jollakulla oli heikko mielikuva, että työpaikka saattoi olla Kansallis-Osakepankissa.

Suomalainen Naisliitto on perinyt Ida Väänäselä paitsi huoneiston ja joitain tauluja ja huonekaluja, myös vieraskirjan. Se kertoo sekä sisarusten elämästä että ystäväpiiristä. Erikoista on, että vieraskirjan kansilehdelle on kirjoitettu ”Pirkon vieraskirja”. Mistä Ida oli keksinyt itselleen puhuttelunimen Pirkko, on arvoitus. Pirkko-nimi tuli käyttöön vasta 1920-luvulla, joten

Suomalaisen Naisliiton kesäpäiviltä 1938 Suonenjoella. Liitto kokosi naisten asemasta kiinnostuneita, varsinkin itsellisiä ja kulttuuriliberaaleja virkanaisia. Tuolloinen puheenjohtaja Hedvig Gebhard keskellä oikealla, käsikynkässä Tilda Löthman-Koposen kanssa. Jossain joukossa voivat hyvinkin olla vaikka molemmat Väänäsen sisarukset. Aivan takarivissä seisoo 40-vuotias emäntä Hilja Väänänen Murtolahdesta.

tuskin se mikään lapsuuden lempinimi saattoi olla. Jokin tarina asiaan varmaan liittyy.

Naisliittolaisilla oli epävirallinen keskustelukerho, joka oli saanut nimensä Minna Canthista. Minna Canth-kerho kokoontui juuri Pirkon luona. Se koostui parhaasta päästään aktiivisista virkaneideistä ja kantavin voima näkyy olleen maisteri Helle Kannila. Kannila oli Suomen yleisten kirjastojen ylin toimija ja kehittäjä monessa roolissa, ja sivuharrastuksena hän mm. toimitti Minna Canthin

kirjekokoelman. 1930-luvulla hän kirjasi kerhon kulloisenkin kirjallisen tai yhteiskunnallisen keskustelunaiheen vihkoon ja selosti hieman sen käsitteilyä. Keskustelukerho merkitsi selvästi sekä itsekasvatusta sekä virkistystä.

Pirkolla kävi kohtalaisesti muitakin vieraita. Yksi heistä oli Tilda Löthman (Löthman-Koponen; hän liitti jälkikäteen tyttönimensä avionimen perään). Hänegt mainittiin edellä vuoden 1907 ajoilta Kuopiossa. Tilda oli käynyt Sortavalan seminaarin viitisen vuotta ennen Anniä ja hän toimi

kansakoulun- ja kansanopistonopettajana. Hänestä tuli moninkertainen kansanedustaja, ensin nuoruomalaisessa puolueessa, sitten maalaisliitossa. Löthman-Koposen seuraaja kansanedustajana oli Hilja Väänänen. Tämä on kertonut, kuinka ”Tildatäti”, ensin tuttu Martta-toiminnasta, valmensi nuorempaansa politiikkaan. – Mahtoiko koskaan tulla puheeksi Väänäs-suvun eri haarat?

Väänäsillä Aurorankadulla kävi myös sukulaisia Savosta ja kummilapsia pääkaupunkivierailuillaan. Joku saattoi asua viikonkin päivät kerrallaan. Väänäs-sukulaisia oli mm. Ollikaisen perhe, jossa Bertta-äiti oli isänpuoleisia serkkuja. tai oikeastaan serkun tytär.

Sota ja vanhuus

Kun Anni oli asunut Idan toverina pari vuotta, syttyi talvisota. Se oli hirmuinen järkytys Töölössä Arkadian- tai Aurorankadulla (muuton ajankohta selvittämättä) asuneille sisaruksille. Aamulla 4.12. jompi kumpi tilitti tuntoja vieraskirjaan, joka oli otettu mukaan, kun oli lähdetty Kulosaareen pakoon pommituksia. Tyyli kertoo suuresta järkytyksestä ja hätäntymisestä.

”Edellisestä tähän asti elimme elämämme tavalliseen tapaan mutta kysellen ”mitähän tästä tulee?”. Tänäsen tiedämme istuessamme aamun valjetessa rakkaiden ystävien Savolaisten huvilassa. Tulimme 1 pv. tk . Toivoimme että saamme palata seur.

päiv. panemaan kokoon pommitetussa kodissamme olevia tavar. Emme sinne uskaltaneetkaan ja niin tulipalo tuhosi kaiken, mitä omistimme. Se ei mitään jos vain saisimme uhatun vapautemme, jonka edestä poikamme ovat jo 29 pväst rohkeasti taistellen vuodattaneet vertansa, monet 1918 soturit. Itsenäisyytemme elämän ja kuoleman päiviäuhattuna.? Oi, Herramme taivaassa, anna armostasi voitto oikeuden. Ylös Pirkko, nouse, lähdetään kaupunkiin. Saammeko tähän joskus, aurinkopäivinä jatkaa? Jumala tietää! Sydän tuskaa tulvillaan odottaa kansamme aamun koittoa, uutta päivää, samoin Pirkko ja Anni.”

Paloiko tosiaan kaikki? Vai nousiko varsinkin Annin mieleen kodin ja työpaikan tuhoutuminen runsas kymmenen vuotta aiemmin ja kauhu sai uskomaan kaiken menneen tälläkin kertaa?

Arkeen kuitenkin palattiin ja vieraita vastaanotettiin edelleen. Esimerkiksi toukokuussa 1942 kirjoitti usein nähty vieras, kansanopiston opettaja Tyyne Rissanen:

”Olen täällä mä käynyt jo monta kertaa mutta kortteeria toista ei Pirkkolaan vertaa tääl olla saa kuten itse tykkää ja Anni se sapuskat etehen lykkää. Täällä lämmintä on, niin hyvää ja lauhaa ei maailma paha täällä pauhaa. Oispa ikuisesti pystyssä tämä pesä niin tietäisin missä aina on kesä!

Monet kiitokset

Anni ja Pirkko nyt teille,
kun aina on hyvyttä piisannut meille!
Tuhersi se ikuinen
"käypäläinen" tässä talossa.
T. R-nen "

Elokuussa sama vieras kirjoitti:

"Vaiherikkaita päiviä , ihanaa auringonpaistetta, kuutamooit ja pommituksia. Yöllä 29. päivää vasten 4 1/2 tuntia kellarissa. Milloinkahan muuttunee tämä maailmankuva paremmaksi, kysyi Tyyne Rissanen"

Sotavuosien jälkeen Idakin jäi eläkkeelle ja koko ystäväpiirin vanheneminen näkyy vieraskirjassa siinä, että joukot pienenivät. Säännöllisesti kuitenkin poikkiesi kahvilla mm. Helle Kannila.

Kesäkuussa 1952 Ida teki testamentin. Siinä määrättiin kuopiolaisserkulle Ida Gustava Väänäselä 50.000 markkaa. Tämä ilmeisesti kuitenkin kuoli ennen testamentin toimeenpanoa. Säätiö Uupuvain Apu oli perimässä 30.000 mk. Säätiön oli perustanut opettaja Hilma Räsänen, henkilö, joka myös aika usein näkyi vieraskirjassa. Räsänen oli toiminut opettajana eri puolilla, viimeksi Helsingissä. Hän oli kansanedustaja 1907 edustaen maalaisliittoa. Räsäselä ei ollut kovin onnellinen elämä, ja muita samantlaisia auttaakseen hän oli perustanut tuon säätiön, joka ylläpiti naisten lepokotia Askolassa.

Sitten oli testamenttiin merkitty

edunsaajaksi Suomalaisen Naisliiton keskushallitus, jonka oli määrä periä osakkeet huoneistoon 11 osoitteessa Aurorankatu 17. Ida-Pirkko vielä mainitsi, että testamenttilahjoitus oli Minna Canth -opistoa varten. – Tällainen opinahjo oli suunnitteilla, mutta ei koskaan toteutunut. Loput omaisuuttaan Ida testamenttasi sisarelle, myös huoneiston nro 8, joka jäi Annin asunnoksi. Ida oli siis onnistunut vaurastumaan niin, että omisti kaksi helsinkiläisosaketta Aurorankadun talossa, josta ikkunat antavat kohti Eläinmuseota ja Postitaloa.

Testamentissa oli myös määräyksiä omaisuuden käytöstä Annin jälkeen. Pekka Halosen taulun (Kevätmaise-ma, 1929) ja ryijyn Seitsemän veljestä oli määrä mennä Helle Kannilalle ja muun, myös huoneiston 8, Suomalaiselle Naisliitolle aiemmin mainittuun tarkoitukseen. Testamentin toimeenpanijaksi Ida määräsi Helle Kannilan.

Ida eli Pirkko kuoli 15.9.1956. Testamentti otettiin 27.9. "esille avoimesta, kaapissa säilytetystä kuoresta". Paikalla olivat Kannila, sukulaisen puoliso A.J. Ollikainen ja Anni Väänänen.

Anni puolestaan teki testamentin vuonna 1959 tai ainakin sen testamentin joka jäi viimeiseksi. Nyt olisi voinut olettaa, että hänkin olisi muistanut Suomalaista Naisliittoa, mutta ei. Toki asunto oli Idan testamentin mukaisesti menossa liitolle, mutta Annin omat muistamiset kohdistuivat kolmelle sukulaiselle ja Väänästen sukuseuralle.

Testamenttia ja aikanaan perukirjoitusta hoitivat Helle Kannila ja toinen kirjastonainen, Hilikka Kauppi. Hilikka Kaupista oli myös tullut Annin holhooja, sillä tässä vaiheessa tämä oli jo kaikin puolin heikentynyt, voi vähän päätellä käsialasta ja siitäkin, että hänellä oli taloudenhoitaja. On arvosettavaa, että Kannila ja Kauppi eivät olleet pyrkineet ohjailemaan vanhuksen testamenttia järjestölleen, vaan noudattivat Annin ajatuksia.

Anni määräsi hautajaiskulujen jälkeen (serkkunsa tyttarelle) rouva Bertta Ollikaiselle sekä torikauppias Gert Väänäselä kummallekin 200.000 markkaa, rouva Inkeri Turuselle 100.000 ja samoin 100.000 Väänästen sukuseuralle. "Jos sen jälkeen [...] on vielä jotakin jäljellä, on se joutuva Väänästen sukuseuralle."

Rahauudistuksen jälkeen summat tarkoittivat 2000 ja 1000 markkaa. 1000 markkaa vastaa 1760 euroa (2018). "Jos vielä jotakin jäljellä" tarkoitti, että Väänästen sukuseura sai kaikkiaan 31.193,18 mk. (55.260€ / 2018)

Suurin omaisuuserä perukirjoituksessa oli 40.000 markan pankkitalletukset. Testamentissa sidottiin vain 6.000 markkaa ja loput oli arvioitu "jos vielä jäljellä" -sanojen taakse. Miten Anni olikaan laskenut omaisuuttaan? Täytyihän hänen tuntea pankkikirjansa saldo! Oliko kyseessä kertakaikkisesti harhaisen vaatimaton arvio Annilta itseltään vai vaatimattomasti rakennettu sanamuoto, tietäen,

että Väänästen sukuseura saa aika lailla? Tai ehkä hän varautui säästöjen hupenemiseen.

Ja miksi hän muisti sukuseuraa, joka ei vuonna 1959 ollut ollenkaan toiminnassa? Oliko testamentti mahdollisesti uudempi, mutta ei kokonaan uusittu versio jostain aiemmasta?

Sukuseuralaisina

Syksyllä 1937 perustettu Väänästen sukuseura oli joutunut viettämään sotavuodet hiljaiseloa, mutta aktivoitui heti rauhan tultua. Vuonna 1945 seuran jäsenmäärä kasvoi 250 henkeen.

Toukokuun 16. päivä 1945 jäseniksi liittyivät myös Anni ja Ida Väänänen. Päivämäärä oli valkoisten voitonparaatin 1918 muistopäivä, mutta sitä oli sota-aikana lakattu viettämästä, joten luultavasti päivämäärällä ei tässä ollut mitään merkitystä. Liittyminen tapahtui yhteiselä lomakkeella. Anni merkittiin kantajäseneksi ja Ida vakinaisjäseneksi. Kantajäsenyys merkitsi 1000 markan kertasuoritusta ja vakinaisjäsen maksoi 500. (1000 mk vuoden 2018 rahassa 123€) Tavallinen vuosijäsenmaksu oli paljon pienempi.

Idasta tuli 28. vakinaisjäsen, mutta kaikista kantajäsenistä Anni oli kolmas! Tuhannen markan kantajäsenmaksun oli ennen häntä suorittanut vain kaksi henkilöä, konsuli Ilmari Väänänen ja kunnanlääkäri Aaro Väänänen. Ennen sotia tuhat markkaa oli kyllä arvoltaan yli kaksinkertainen vuoden 1945 arvoon nähden. Sisarusten päätös seuran tukemisesta

III 23

ILMOITTAUTUMISLOMAKE

VÄÄNÄSTEN SUKUSEURAN JOHTOKUNNALLE.

Pyydän, että minut hyväksyttäisiin Väänästen Sukuseuran jäseneksi. Samalla jätän allamainitut tiedot sukuarkistoon. Oheisena lähetän jäsenmaksun Mk 1000. - (tarpeeton pyyhätään yli).

Helminginässä Touko kuun 16 p:nä 1945

Anni Väänänen, Ida Väänänen

(Allamainitut tiedot on kirjoitettava musteella selvästi ja täydellisenä.)

Sukunimi: Väänänen
Omaa sukua: (Ei ole sukunimi ole Väänänen, on selitettävä sukulaisuus.)

Kaikki ristimänimet: Ka Maria

Syntymäpaikka, -päivä, -kuukausi ja vuosi: Kuopio 16 Tamik. 1880

Arvonimi (tai sitä vastaava): Kirjainpitäjä

Ammatti: Kirjainpitäjä

Tarkka osoite (ja puhelin, jos on): Keskustie 17 A. II.

Isän ristimänimet, ammatti, tarkka syntymäpaikka ja aika: Antti, merimies

Vihitty (missä ja milloin):

Aidin suku ja ristimänimet, tarkka syntymäpaikka ja aika: Maria Lovin Korhonen

Aidin vanhemmat:

Tietoja isän sisaruksista:

Oma elämäkerta (joka sisältää tiedot opinnoista, tutkimuksista, toiminnasta ammatillalla ja yhteiskunnan piirissä, luottamustehtävistä, tieteellisestä tai taiteellisesta luovasta toiminnasta, palkinnoista, erikoisharrastuksista j.n.e.): Hanna - ja Kauppi-Maria, kirjainpitäjä v. 1900 L-pai. Pöytä, kuulunut Suomalaisen naisliittoon Kari Oksanen parantamistoimijana Ida Väänänen Anni Väänänen, Keskustie 17 A. II. ollut Kuopion maaseutukoulun opettajana v. 1927.

Omien sisarusien nimet, syntymäajat ja -paikat: Anna Matilda, Kuopio 1/8. 77

(Voitaa jatkaa toiselle puolelle.)

oli joka tapauksessa merkittävä. Lomakkeessa on sellainenkin kummallisuus, että summien kohdalla näyttäisi olevan nimet Pirkko ja Ida kun pitäisi olla Anni ja Ida.

Kanta- ja vakinaisjäsenten luetelo Väänästen sukupuussa 2 väittää sisarusten jäsenyyksien menevän toisin päin, mutta luetelon tekijä oli lukenut yhteistä

jäsenlomaketta huolimattomasti. Toisin lomake näyttää siltä, että Ida oli aktiivinen täyttäjä ja teki sen myös sisarensa puolesta.

Vajaa kuukauden päästä liittymisestä, 11.6.1945 tuli sisarustelun luo vierailulle sukuseuran sihteeri ja itsekin Pöljän haaraan kuuluva Jorma Väänänen. Tekstiksi "Pirkon vieraskirjaan" hän oli kirjoittanut "Sukumuistoja merkitsemässä ja sukuloimassa herttaisen isäntävään parissa".

Väänästen sukuseura elpyi vuonna 1964, puolitoista vuotta ennen Annin kuolemaa. Mahtoiko hänelle välittyä tietoa asiasta tai oliko pikemminkin niin, ettei hän ollut huomannut lamaannusta? Mikä ylipäänsä oli saanut Annin muistamaan sukuseuraa?

Jorma Väänänen oli vuosina 1944–1947 hyvin aktiivinen sukuseuran sihteeri; joka ei ujoitellut tarvittaessa pyytää, esimerkiksi eri puolilta Savoa kalakukkoja juhliin. Voi ajatella, että hän olisi tuolloin vihjannut jopa testamentin mahdollisuudesta.

Annilla oli kyllä sukurakkaus-pohjaa omasta takaa. Kaikesta päättellen Antti-isän suku, johon oli

kuulunut myös yksi Väänätär-esiäiti, oli Annille "juuret". Kun omia lapsia ei ollut, ei edes sisarusten lapsia, sukuseura oli konkreettinen tapa olla kytköksissä omaan sukuun. Anni teki palveluksen sukuseuralle, mutta sukuseuran jäsenyyttä ja testamentti puolestaan tarjosi hänelle tunteen vahvasta kuulumisesta ketjuun ja ilon ajatella, että perheettömänäkin hän antoi panoksensa suvun menestyksen ja jatkuvuuden hyväksi.

Sukuseura sai tiedon testamentista jo ennen hautajaisia ja kaksi edustajaa osallistuivat hautajaisiin seppelleen kera. Sen jälkeen seurassa ei ole harrastettu hautapaikan muistamista eikä taideta tietää sen sijaintiakaan.

Perintö ei pitkään aikaan tuonut mitään suuria etuja, sillä sitä on koko ajan verotettu raskaasti. Mutta yhtäkkiä, vuonna 2000, seura huomasi olevansa sangen vauras. Parikymmentä vuotta aiemmin ilmeisesti silloinen sihteeri Kalle (Keravan) Väänänen oli kiinnittänyt huomiota Nokian osakeantiin ja niitä hankittiin. Nyt osakkeiden arvo oli moninkertaistunut.

Kirjalliset lähteet kertovat sisaruksista ja testamentin taustasta varsin vajavaisesti. Niinpä paljon jää arvailujen varaan ja avoimeksi. Ehkä suvun piirissä olisi vielä jotain muistoja ja esimerkiksi valokuvia?

Vajavaisetkin tiedot Antti ja Loviisa Väänäsen lasten vaelluksesta kuitenkin kertovat paitsi heistä itsestään, myös koko Suomen kehityksestä sekä järjestöjen merkityksestä ja sukutunteen kantavasta voimasta.

Väänästen sukuseuran seitsemäs sukukirja "Pöljän ja Kolmisopen Väänäset" ilmestyy keväällä 2019

Pertti Väänänen

Sukukirja Pöljän ja Kolmisopen Väänäsistä ilmestyy keväällä 2019. Tämä sukukirja on monen vuoden aikana ja monen ihmisen toimesta kerättyjen sukutietojen ja -tarinoiden kooste, joka kuvaa mahtavan savolaisen Väänästen talonpoikaissuvun Pöljän ja Kolmisopen kyliin asettuneen haaran henkilöitä ja heidän elämänsä. Sukuhaara on lähtöisin Kehvon Puiroolahdesta 1750-luvulla.

Ensimmäiset voutintileihin kuuluvat maakirjat löytyvät vuodelta 1541. Väänäsen nimeä kantavia henkilöitä asui tuolloin Pellosniemen Pitkälähdellä (myöh. Mikkelin Väänälä), Rantasalmen Tuusmäen Väänälässä sekä Kehvolla, missä oli Pohjois-Savon uudisasutusseudulle rakennettu talo. Se kuului uudisraivaaja Antti Väänäselle (s. noin 1515), joka oli kotoisin Rantasalmen Tuusmäestä. Antti Väänäsen varsinaista asuinpaikkaa Kehvolla ei tiedetä. Verottajan tiedoista käy ilmi,

Pertti Väänänen, itsekkin Pöljän sukuhaaraa, hymyilee päästyään isossa urakassa voiton puolelle. Pertti johtaa myös koko sukuseuran sukututkimustoimikuntaa.

että hän tuli Ruokoveden rannalle ja asui Kehvolla. Ilmeisesti talo sijaitsi nykyisellä Siilinjärven Väänälänrannan tai Kehvon alueella.

Antin pojanpojan poika Mikko Mikonpoika (s. noin 1622) oli ensimmäinen Väänänen Puiroolahdessa. Tämän Mikon pojalla Nuutilla (s. noin 1669) oli viisi poikaa. Vanhin poika Mikko (s. 1703) jäi Puiroolahden isännäksi, mutta seuraavat kaksi Antti (s. 1705) ja Nuutti (s. 1709) lähtivät etsimään omaa asuinpaikkaa Pöljältä. Heidän jälkeläistensä elämästä kertoo tämä kirja sanoin ja kuvin. Kirja samalla valaisee savolaisen maaseutuväestön elintapoja ja elinolosuhteita 1700- ja 1800-luvun Pohjois-Savossa.

Kirjassa kerrotaan myös viimeimmän tiedon pohjalta mistä Väänäset ovat todennäköisesti tulleet ja mistä sukunimi on syntynyt.

Pöljän ja Kolmisopen Väänäset kirjan lähes 1200 henkilön sukutarinat on kerätty tapaamalla ihmisiä ja

haastattelemalla heitä. Lisäksi monet ovat kirjoittaneet ja lähettäneet kirjaa varten lyhyitä juttuja, samoin kuin valokuvia. Kaikki tämä on aseteltu järjestelmällisellä sukututkimuksella saatujen henkilötietojen muodostaman sukulaisrakenteen päälle ja täytteeksi. Vaikka vanhat kuvat ovat usein huonolaatuisia, ne pystyvät kertomaan aikansa vaatuksesta ja elintavoista enemmän kuin pelkät sanat.

Sukukirjan on kustantanut Väänästen Sukuseura ry ja koonnut kera-valainen, Pöljän sukuhaaraan kuuluva sukututkija, fil.tri Pertti Väänänen. Kirjassa on noin 370 sivua ja laaja henkilöhakemisto. Kirjan henkilöt on järjestetty 800 jälkipolvitauluun. Joukossa on mm. tuohityömestari Myllyn Erkki Väänäsen, savolaisrunoilija Rieska-Kalle Väänäsen ja mestarilaulaja Erkki Väänäsen sukutaulut ja -tarinat. Ennakkotilauksia voi tehdä takakannen mainoksen mukaisesti.

Muistelua Rieska-Kallesta

Ossi V. Lindqvist

Kalle Väänäsen 130-v syntymäpäivää vietettiin Pöljällä, Pöljäntalolla 23.3. runon, musiikin ja muistelun merkeissä. Järjestäjinä olivat Savon kielen seura ja Pöljän kyläyhdistys. Entinen oppilas kertoi näin:

Olin Kalle Väänäsen oppilaana Lappeenrannan Lyseossa 1950-luvulla. Hän tuli sinne Niinisalon sisäoppilaitoksen kautta, ja olihan hänellä sitä ennen pitkä opettajan ura myös Viipurissa.

Sotien jälkeen ei päästy matkustamaan, joten minäkin nuorena luin Kallen Pöljäm pysäkiltä palamupuihen siimekseen, kannesta kanteen, eksoottista! Eli kertomus mustaen muusta! On se kirja minulla ehkä jossakin pinossa vieläkin.

Asuntopula oli tiukka silloin, ja aluksi Kalle oli yöpynyt Lyseon yläkerran kokoelmahuoneessa, jossa oli täytettyjä lintuja ja muita eläimiä, ja jopa immeisen luuranko! Hauskaa seuraa siis! Kun asia tuli julki niin taisi Kallelle nopeasti järjestyä asunto.

Kalle siis opetti biologiaa, ja usein tunnin alussa kysyi, että puhutaanko kasveista ja eläimistä, vai kerrotaanko juttuja? No, valitsimme ne jutut.

Väkäparta mies!

Kurinpito oli sitä että poika sai valita tukkapöllyn ja luunapin välillä. Tosin vain kerran saatiin luunappi luokassamme, ei kuitenkaan minulle! Lievempi rangaistus oli istunto opettajapöydän kaapissa kivikasan päällä!

Kuivia kasveja siis kerättiin koko kesä ja osin syksyäkin, ja syksyllä piti ne 60 arkkiä tuoda opettajalle, oikein nimettyinä. Kävi niin, että Kalle otti kasvipinon sormiensa väliin ja tokaisi että tässähän on vain 58! Ja kun laskettiin, niin sitähan se oli! ”Ja tuokin voikukka on sinun serkkus!” Ei kelvannut! Ylivoimainen muisti oli Kallella. Ei auttanut kasvien kierrätys silloinkaan!

Usein Kalle innostui puhumaan falsetissa. Oppilaat saivatkin kehotuksen muistuttaa opettajaa jos hän puhuessaan alkaa piipittää! Hän silloin kaivoi äänirauhan taskustaan, otti siitä äänen, ja jatkoi, alempaa, ”Tästä minun pitää puhumani!” Oli hän ollut myös puheterapeutin syynissä!

Yksi Kallen usein toistama vanha latinan lausahdus, lie keskiajalta peräisin, on ollut minullekin opiksi myöhemmällä iällä. Eli ”Vulgi opinio error”, mikä tarkoittaa että enemmistö

on aina väärässä! Sitä ovat monet merkittävät ajattelijat muutoinkin siteeranneet, mm. Alexis de Tocqueville 1800-luvulla.

Biologina Kalle oli joskus 1916 tienovilla kirjoitellut myös rodunjalostuksesta ja immeisten rotukysymyksistä, heijastellen tuon ajan yleistä ns. tieteellistä mielipidettä. Rikollisuus on muka periytyvää, ja muutenkin ihmissuku on rappeutumassa. Muutenhan immeisiinkin joskus pyrittiin soveltamaan vaikkapa metsänjalostuksen oppeja, eli huonot puut karsitaan ja hyvät jätetään kasvamaan! Ei Kalle enää Lappeenrannassa noista asioista mitään puhunut. Ja onhan tuo runo Yö Ruuskasen torpassa (”Ja se kaekki mikä näkkyi Tuavetin takkoo, se on tämän Tuavetti Ruuskasen akkoo!”) hyvä esimerkki aikansa ’rodunjalostuksesta’, kun siellä Ruuskasen tusinasta nuorimmat vielä tissiä imee ja vanhimmat jo isää metsässä

auttaa. Tällaisia Ruuskasia Suomi tarvitsisi vieläkin, kun väki alkaa meillä selvästi loppua!

Piti Kalle aikanaan myös muuttaman radiopakinan, muistelen. Jutteli oikeakielisyydestä. Vastusti erityisesti ’tiimoilta’ -sanon käyttöä, joka on turha eikä tarkoita mitään. Olen ihan samaa mieltä! Ja toki vieläkin tuota sanaa väärinkäytetään, myös radioissa!

Vielä sinne sota-aikaan! Kalle silloin palveli viihdytysjoukoissa, eli toimi korsukolportöörinä, jakeli kirjeitä ja tupakkaa korsusta korsuun, lirutte li huuliharppuaan ja jutteli hauskoja. Kaverinaan hänellä oli joskus Tauno Nurmela eli tuleva ranskankielen professori ja Turun yliopiston rehtori! Kalle ja Tauno lienevät tutustuneet aikanaan jo Viipurissa. Kalle kertoi meille erään ison viskaalin hänelle huomauttaneen, että ei ole reilua, että kaikki sotamiesten heilat on pieniä, niin kuin tuo ’Liisa pien’, jne. Kalle siis meni kämpille ja jo illalla oli valmiina sanat tuttuun Iso-Litaan!

*”Minun armaani ei ole Orvokki,
Ei Liisa eikä Tellervo.*

*Ei kooltansa ole kovin pikkuinen
Ei hento eikä hontelo,*

*Vaan se Iso Iita on, vaan se Iso Iita on
Ja sen Ison Iitan rinnalla
Elo pojan ompi huoleton!”*

Tämän seuraavan tarinan kuulin sekä Kallelta itseltään että myös Tauno Nurmelta, kun olin aikanaan Turun yliopiston Savo-Karjalaisen

Osakunnan apuisäntänä, ja huolehdin niistä vanhoista herroista, jotka Osakunnan juhlissa usein tuppasivat jäämään silliaamiaiselle saakka. Juttua heilläkin riitti, kuten esimerkiksi Tauno Nurmelan tuomio:

”Tha väärät miehet ne sottaa syyllisiks tuomittiin! Mie ja Väänäsen Kalle ne olis pitänt sottaa syyllisiks tuomita. Myöhä se kulettiin korsust korsuu ja ylytettiin ukkoja tappelemmaa...”

Tauno Nurmelan kotitalo oli ollut Lappeella Simolan asemalla ja hän suuttui syvästi kun venäläiset pommittivat sen hajalle!

Tauno Nurmela oli sitten ehdolla jopa Radion pääjohtajaksi, mutta hän hävisi siinä vaalissa, ja siten saimme sen tunnetun Repo-radion!

Toki Kallella karjalaisuus ja karjalan murrekin oli vahvana luonteessa, monien Viipurin vuosien jälkeen, mutta ehkä pieni ulkopuolisuuskin savolaisuuteen auttoi häntä näkemään Savon immeisten oikean luonteen. Savon kansaan hänen otteensa olikin syvästi ymmärtävä ja sympaattinen, eikä hän osoitellut ketään sormellaan tai muutoinkaan sitä heristellyt. Oikea imeinen siis! Hänen runoissaan tärkeää onkin se niiden luoma herkkä tunnelma!

Viimeisen kerran taisin tavata Kallen, liekö ollut syksyllä 1959, ja junassa! Olin päässyt opiskelemaan Turun yliopistoon, ja olin matkalla Lappeenrannasta Turun suuntaan. Kohta matkan alussa Kalle pukinpartoineen vääntäytyy istumaan minua

vastapäätä, sillä kuten muistetaan niin tuolloin vielä junavaunuissa oli vastakkain istuttavat penkit. Kalle tutkailee minua pitkään, ja minä en sano mitään kun olin vielä ujo ja arka (mitä en enää ole!). Vähän ennen Lahtea hän ojentaa etusormensa minua kohti ja tokaisee: ”Tunneks mie siut?” Niinpä esittelin itseni Kallen entiseksi oppilaaksi, ja silloin oltiinkin jo Lahdessa, ja Kalle jäi junasta!

Semmoinen mies kaikkiaan oli se Kalle Väänänen, suuri savolainen, suuri suomalainen, kielen taituri, monessa mukana, joka ansaitsee aina korkean hatunnoston!

”Väänänen ja Jumala”

Kalle Väänäsen laajaan tuotantoon kuuluu mm. tarinakokoelma *Koulukaskuja* (1962). Siihen hän on kirjoittanut minä-muodossa muutaman omankin muiston sekä koululais- että opettaja-ajoiltaan. Tämän hän varmaan oli kuulut luokkaa nuoremmilta.

Lukiolaisena Viipurin klassillisessa lyseossa Kallen vakiopaikaksi aamuhartaudessa oli tullut takarivi, jossa hän nojaili voimisteluakin tukipylvääseen. Hän oli ottanut tavaksi ”jonkinlaisessa vapaa-ajattelun puuskassa olla kumartamatta ’aamenen’ jälkeen.” Antiksi kutsuttu opettaja oli kiinnittänyt tähän huomiota. Kun sitten Kallen luokan penkinpainaajien jälkeen seisomapaikkaa oli ottamassa muuan Heikki Hovi, Antti oli kieltänyt: ”Ei siihen saa mennä. Sehän on Väänäsen paikka. Siinähan on kaksi kovaa vastakkain: Väänänen ja Jumala.” – RM

Maatalon emännästä taulujen tekijäksi

Annikki Vuoti

Oulujoen pitäjässä, Oulun kaupungin kupeessa Oulujoen varrella, sijaitsti Puran maanviljelystila. Tilan pehtoorina toimi Vieremältä Ouluun muuttanut Anselmi Väänänen. Anselmilla oli puolisonsa, Kaisa Valpurin kanssa pieni Aino-tytär, mutta juhannusaattona 1917, perheeseen syntyi toinenkin tytär, joka sai kasteessa nimen Katri Elisabet. Puralla perheeseen syntyi vielä poika, Väinö Anselm.

Perhe muutti Koskelankylään, jossa sijaitsevalta Oy Uleå Ab:n sahalta Anselmi sai maapuolen työnjohtajan paikan. Saha sijaitsti Perämeren rannalla ja matkaa Oulun keskustaan oli vain kolmisen kilometriä. Perhe asettui asumaan sahan tarjoamaan kaksikerroksiseen taloon aivan meren tuntumaan. Perheeseen syntyi lapsia muutaman vuoden välein, ja kukin aloitti vuorollaan opin tien Koskelankylän kansakoulussa, niin Katri Elisabetkin, jota oli syntymästään saakka Elleksi kutsuttu.

Ellen koulunkäynti sujui mallikkaasti, mutta yksi kouluaine oli ylitse muiden, piirustustunnit olivat parasta mitä Elle tiesi. Opettaja oli huomioinut

Ollakan perhe jouluna 1965

tytön piirustukset ja käynyt tämän kotona kehottamassa vanhempia laittamaan taiteellisesti lahjakas tyttö kehittämään taitojaan. Perhe oli kuitenkin iso ja kasvoi kaiken aikaa, joten vanhemmilla oli täysi työ arjen pyörittämisessä ja Ellen asia unohtui. Tyttö kumminkin piirteli omaksi ilokseen ja onnistui lyijykynällä tekemään näköisiä kasvopiirroksia.

Elle varttui rippikouluikänsä. Koskelankylän koululaisten rippikoulu pidettiin Oulujoen pappilassa, jonne oli matkaa 10 kilometriä. Koska mitään kulkuneuvoa ei ollut, matka tehtiin kävellen aamuin illoin.

Ellen ollessa seitsemäntoistavuotias, vanhemmat ostivat maanviljelystilan Lumijoen Lapinkylästä, jonne perhe muutti kesällä 1934. Lumijoen Nuorisoseuran tansseista löytyi urheiluva nuorimies, Eino Ollakka, jonka Elle hyväksyi tansseista saattelijakseen. Nuoret alkoivat kulkea yhdessä, mieltäytyivät toisiinsa ja heidät vihittiin avioliittoon Lumijoen pappilassa Tapaninpäivänä 1940.

Eino oli kotitilansa ainoa poika, joten Elle muutti miniäksi Einon kotitaloon Pesoselle, Lumijoen Varjakkaan. Pian Eino joutui lähtemään sotaan, kuten kaikki kykenevät miehet pitäjältä. Talot ja kaikki maatyöt jäivät naisten ja vanhuksien hoidettaviksi. Einon vanhemmat olivat jo iäkkäitä, mutta tekivät kaikkia talon töitä Ellen apuna. Esikoinen, Veikko Antero, syntyi Oulun sairaalassa 1941.

Elämä jatkui kovan työnteon merkeissä. Elle oli laittanut juurikasvimaan jota hoiti silloin, kun tärkeiltä töiltä, heinänteolta ja karjanhoidolta ehti. Viinimarjapensaitakin ilmestyi kasvimaan laidalle ja kukkapenkkejä, sillä kaiken kiireenkin keskellä Elle halusi kaunistaa pihapiiriä.

Pesonen oli ns. postitalo, sillä kirkonkylälle oli matkaa kymmenisen kilometriä ja postin jakaja jätti monen

talon postit sovitun välimatkan päähän määrättyihin taloihin, josta naapuruston asukkaat kävivät noutamassa postinsa. Postinjakaja kulki talvisin hiihtäen ja kesäisin polkupyörällä. Usein saattoi Pesosen pirtissä istua montakin postin odottajaa. Siinä samalla vaihdettiin kuulumisia. Einon Antti isä oli Amerikan käynyt mies, joten hänellä riitti mielenkiintoisia muisteluksia matkoiltaan.

Perheeseen syntyi toinen poika, Tauno Juhani, 1944 ja tytär Marja-Leena 1948. Eino oli palannut sodasta terveenä ja pian pihapiiriin kohosi uusi talo, johon rakennettiin oma kamari vanhalle parille. Kesäisin, heinäntekoaikoihin, Oulusta ja Ruotsista tuli taloon sukulaisia lomaileen ja autteleen heinätoissa. Talossa oli ollut pitkään hevonen, Raudikko, mutta nyt taloon ostettiin traktori helpottamaan maatyöissä. Vaikka töitä oli paljon, hengähtääkin osattiin. Koska meri oli vain noin 3 kilometrin päässä ja talossa vene, kesäsunnuntaisin ja joskus iltaisin lähdettiin eväiden kanssa venetkelle läheisiin saariin.

Marja-Leena Hentilän ja Veikko ja Tauno Ollakan muisteluksia lapsuus- ja nuoruusvuosiltaan kotonaan Pesosella

Elämä kodeissa oli niukkaa pula-ajan jälkeen, mutta koska Elle-äiti oli käsityöihminen, meillä oli kumminkin aina käsinkudotut villapuserot, villatakit ja sukkia ja vanttuita riitti. Minkä navettatöiltä ehti, Ellellä oli aina joku työhomma menossa.

Tikkapovilla tikattiin täkit ja kangaspuilla kudottiin räsymatot. Kudin oli aina esillä pientäkin lepotaukoa odottamassa. Rahaa ei ollut liiemmin, niinpä marjanpoiminta-aikoina me koko perhe osallistuimme työhön. Hillat toimitettiin Oulun torille paikallisen linja-auton kyydissä ja illalla auton mukana palasi tyhjät ämpärit ja rahakuori.

Puolukka-aikoina päivännäöllä ahkeroitiin metsissä, iltaisin saalis perkattiin ja aamuisin Eino-isä vei hevosensa kärryillä puolukkakuorman kirkonkylän kauppaan. Marjoista saatu raha oli elintärkeä tienesti.

Maatalon emännän työ ei ollut Ellen toiveammatti. Se lienee kumminkin tuolloin ollut lähes ainoa vaihtoehto. Allerginen astma oli puhjennut Elleillä puolivälissä kolmeakymmentä. Muistikuvissamme Elle istui ja valvoi talviyöt astman kourissa henki tuskin

pihisten ja sen aikaista lääkettä keuhkoihin pumpaten. Lääkäri oli kieltänyt Elleltä ehdottomasti navettatyöt, mutta emme muista yhtään kertaa, että Elle olisi jättänyt menemättä lypsylle.

Elämän kohokohtia olivat kutsut kylälaisten syntymäpäiville ja muihin juhliin. Toki omankin perheen pyöreitä vuosikymmeniä juhlittiin. Elle oli taitava näyttävien täytekkujen tekijä. Aina juhlapöytä oli täynnä omatekoisia leivonnaisia. Myös Eino-isän Kaisa-äiti oli kylänkuulu leiväntekijä.

Vuosien vieressä Einon vanhemmat nukkuivat pois. Pihapiiriin kohosi komea asuinrakennus keskuslämmityksineen, vesijohtoineen ja sisäsaunoineen. Taloon ostettiin auto, joten kulku Ouluun ja asioille kirkolle ei ollut enää toisten varassa. Kun Ollakat solmivat tuotannonmuutosopimuksen, karjanpito lopetettiin ja Elle jäi sydänvian ja astman takia eläkkeelle.

Nyt elämä helpottui suuresti. Ellessä kiireisen elämän keskellä kaiken aikaa asunut voimakas halu piirtää ja maalata tauluja, alkoi toden teolla nostaa päätään. Limingassa oli alkamassa taidemaalausleiri, jonne Elle ilmoittautui mukaan.

Limingan taideleirin jälkeen Elle alkoi maalata vesi- ja öljyväreillä tauluja kankaille ja kehystytti taulut taideliikkeessä Oulussa. Hän myös piirsi kynällä niin mallinsa näköisiä muotokuvia kasvoista, että kenellekään ei jäänyt epäselväksi ketä piirroksat esittivät.

Maalaamistaan tauluista Elleltä pyydettiin myyntinäyttely Lumijoen kirjastoon. Näyttelystä ostettiin lukuisia tauluja koteihin ja myös lahjoiksi annettaviksi. Ellen mielialheita olivat suomalaiset maisemat. Maalauttipa joku talollinen taululle pihapiirisäkin.

Lumijoen kirkonkylällä toimi Eläkeliiton jäsenkerho. Nyt, kun talossa oli auto, Eino ja Elle liittyivät jäseniksi. Kerhopäivästä tulikin heille viikon kohokohta. Kerho teki myös retkiä kotimaassa, ja ketkä olisivat olleet innokkaampia mukaan lähtijöitä kuin Pesosen pariskunta. Koska Elle oli ahkera käsityöihminen, monet kutomansa kirjatut lapaset ja villasukat hän lahjoitti kerhon myyjäisiin ja arpajaisiin. Myös lähisuku sai Ellen kutomia lämpöisiä asusteita.

Eläkeliiton ansiosta Elle pääsi kädentaidon kurssille Perniön Lehmirantaan, jossa oppi nahkanpaloista tekemään taidokkaita laukkuja ja

kasseja. Kassit kävivät kotoa kaupaksi ja moni sai sellaisen lahjaksi.

Anselmi Väänänen, Ellen isä, oli jäänyt leskeksi ja yksin asumaan Kangastaloon. Hän oli jo ikääntynyt, mutta hyvinvoiva ja pyöräili paljon kesäaikaan hoitaen kaikki asiansa itsenäisesti. Koska meijeriauto ei kulkenut sillä kyläkulmalla, tietä ei aurattu talvisin, joten Anselmin elämä meni vaikeaksi asua kotonaan umpi-hangen takana. Pesosen pikkupuoli oli tyhjillään ja Anselmi sai talvisin asuttavakseen vaarin kamarin. Kouluauto kulki kylätietä talon ohitse, jonka kyydissä Anselmi pääsi kirkolle toimittamaan asioitaan. Eräänä marraskuun aamuna Anselmin odottaessa talon puolella kouluautoa tulevaksi, hän oli pirtin puusohvalla levätessään nukkunut pois.

Pesosen isäntäväki asui nyt kahden isoa taloa nauttien hyvin ansaituista eläkepäivistä. Lapset olivat omillaan ja vierailivat ahkerasti lapsuuskodissaan jälkikasvunsa kanssa. Eräänä juhannusaattona Elle kompastui mattoon pirtin lattialla ja mursi lonkkansa. Oulun keskussairaalassa lonkka operoitiin ja jonkin aikaa kaikki oli hyvin, kunnes uusi kaatuminen vaurioitti operoitua lonkkaa. Seurasi väistämätön kierre; koti, Limingan vuodeosasto, koti, kunnes Ellen elämä päättyi Limingan vuodeosastolla uudenvuoden aattona 2006. Puolen vuoden päästä hän olisi saavuttanut yhdeksänkymmenen vuoden iän.

Että hoijettais sitä leiviskee – Merkillepantavia Väänäsiä

Tavallinen mutta epätavallinen Oulun puolen mies

Riitta Mäkinen

Assar työhuoneessaan, jonka hän valtasi kirjoilleen ja papereilleen perheen poikien muutettua kotoa. Täältä Sanna huhuilee miestä syömään ja kahville.

Assar Väänänen kalevalamittainen runoelma Väänästen ja maailman historiasta on ollut valmis teila parikymmentä vuotta ja nyt loppusuoralla. Mutta aina vaan huomaa hyvämuistinen mies, että siellä ja siellä kohdassa olisi vielä parannettavaa.

Kävin Sannan ja Assarin luona Oulussa keskustelemassa sukuseuran puolesta julkaisuasioista, mutta samalla tuli puhe paljosta muusta. Perhe on elänyt tyypillistä sukupolvensa elämää, mutta Assarin tutkijan ja kirjoittajan työn laajuus on kyllä harvinaista.

Puolisoiden tausta on Yli-Kiimin Väänäs-pitoisilla kylillä. Sannan (os. Inkala) suvussa äiti ja äidinnäiti olivat syntyjään Väänäsiä, Sanna oli ihan pieni tyttö, kun kävi isän kanssa Alavuoton Väänälässä ja näki naapurirakennuksen ikkunasta katsovan hiukan isomman pojan. - Kuka oli se sievä poika ikkunassa, oli Sanna kysellyt isältään. Assarhan se.

Sanna Väänänen ja kuva Alavuoton kuulusta savusaunojen rivistöstä, taiteilijana Assarin serkku Salo Väänänen. Sotavuosina välillä viikollakin savu nousi jonkun saunan räppänästä, ja silloin Sannan äiti päätteli ääneen, että nyt on joku päässyt rintamalta lomalle.

Assar oli 11-vuotiaana siirtynyt äidin ja isäpuolen luota Ylävuotolta enolle Alavuoton kylään. Työt alkoivat paimenpoikana ja siitä pitäen mies on itsensä elättänyt. Sanna puolestaan on vanhin kaikkiaan 13 lapsesta ja äidin ja velvollisuuksien hyvin opettama.

Kumpikin kävi samaa kansakoulua ja seurustelu alkoi alle kaksikymppisinä, ennen kun Assar lähti armeijaan Vaasaan. Kirjeet kulkivat. Pari vihittiin 1955 ja silloin Sanna oli kahdenkymmenen ja Assar kolme vuotta

vanhempi. Liitto on nyt siis kestänyt yli 60 vuotta. Lapsia on siunautunut viisi, lapsenlapsia yhdeksän ja yksi lapsenlapsenlapsikin on jo konttaillut isoisovanhempien luona Oulun Kaakkurin kaupunginosassa.

Lapsuus sota-aikana

Sanna (s. 1935) ja Assar (1932) ovat sitä polvea, joka muistaa sodan lapsen silmin. Assarin mieleen on jäänyt tilanne, kun taloon tuli vieras ja kertoi että on alkanut sota. Miehen piti

ihmettelevälle talonväelle ihan tarkentaa, että ryssä on hyökännyt. Assar oli ensiluokkalainen, mutta kotosalla, sillä supistetussa kansakoulussa alaluokkia käytiin muutama viikko syksyin keväin, ei enää marraskuussa. Uuden vuoden päivä keskellä talvisotaa jäi myös mieleen, sillä silloin katsottiin Oulua kohti lentäviä pommikoneita. Maaseutualueet saivat olla toistaiseksi rauhassa.

Sanna muistaa isän lomalta käynnit rintamalta. Ensimmäiseksi isä meni saunaan ja jätti ulkovaatteet pihalle. Muista vaatteista täitä tuhottiin kiukaan päällä kuumentamalla.

Erään kerran, kun äiti kävi kirkolla asioita toimittamassa, hän sai kuulla, että kahdelle perheen lapsista voitaisiin järjestää paikka sotalapseksi Ruotsiin. Hän kirjoitti isälle rintamalle mielipidettä kysyen, ja sai vastauksen, että ei lähetettäisi. Nyky-ymmärryksen mukaan päätös oli oikea. Olivat-han perheen olot kuitenkin tasapainossa, vaikka niukat kuten kaikilla siihen aikaan.

Syksyllä 1944 Pohjois-Suomea evakuoitiin laajasti Lapin sodan alta. Yli-Kiimingissäkin oltiin valmiita lähtöön. Sanna muistaa ensimmäiset pohjoista kohti ajavat saksalaiset moottoripyörällä ja sen sivuvaunussa. Koti nimittäin sijaitsi tien vieressä. Sitten karkoitettavaa sotaväkeä tuli isommin joukoin. Jotkut kehoittivat äitiä lähtemään pakoon, mutta tämä oli peloton nainen ja sitäpaitsi lähtö pienten lasten kanssa olisi ollut

kovin hankalaa. Saksalaiset ohittivat seudun taisteluitta eivätkä polttaneet taloja, mutta kaikki sillat he räjäyttivät yli päästyään. Sannakin muistaa räjähdysten äänet. Ensimmäiset laukaukset vaihdettiin vasta Pudasjärven korkeudella.

Alavuotolta Kaakkuriin

Avioituneena Assar rakensi talon Alavuotolle ja kävi metsä- ja rakennustöissä. Sanna hoiteli viisipäiseksi kasvavaa lapsikatrasta. Sitten alkoivat työt kotikunnassa vähentyä, mutta Assaria kyseltiin Oulun työmaille. Samoihin aikoihin pariskunta alkoi miettiä, miten lapsia saadaan kansakoulun jälkeen opintielle?

Ratkaisuksi tuli ostaa tontti silloiselta Oulujoelta, läheltä Oulun rajaa. Silloin Kaakkurin alue oli metsäpeirää, ilman mitään kunnallistekniikkaa. Oma kaivokin tehtiin. Assar oli käynyt kone- ja rakennuspiirustuskurssin ja piirsi perheelle omakotitalon. Omat piirustukset väritys-suunnitelmaa myöten riittivät rakennuslupaun.

Ympärillä oli pieniä asutustiloja, joita olivat rakentaneet siirtolaiset Salmista. Viereen omakotirakentajaksi asettui hyvä, samanhenkinen naapuri, joka muutti siihen Pudasjärveltä.

Kuin entiset esi-isät, jotka lähtivät raivaamaan asuinsijaa erämaihin, Assarkin lähti edellä, asui teltassa ja pani uuden talon rakenteille. Sanna hoiteli edelleen lapsia ja taloa Alavuotolla. Vuonna 1963 tuli valmista,

ja muutettiin uuteen kotiin. Entisestä muistutti leivintupa uuneineen, väljä piha kasvitarhoineen ja metsä tontin takana. Alavuoton talo myytiin Sannan veljelle.

Nyt Kaakkurin tienoo on viihtyisä ja väljä Ouluun kuuluva asuinalue, jossa osa on 1960-luvun taloja ja osa ihan uutta tuotantoa. Ennen uusia taloja sähkölaitoksella työskentelevä tytär huomasi yllättäen, että vanhempien pihan läpi aiotaan vetää kokonainen katu. Tämän suunnitelma saatiin torjuttua, kun Assar esitteli piirroksin vaihtoehtoisen asemakaavan.

Uusi ura

Assaria työllistivät rakennustyöt, viimeksi Kempeleen suuri teollisuusrakennus, joka liittyi Nokian bisnekseen. Mutta sitten häntä kysyttiin seurakunnille. Päätöinä oli erilaisten työkoneiden käyttö ja huolto, mutta myös hitsauksia, räjäytyksiä, lattioiden hiontaa, kasvihuone, tuhkauskasia krematoriossa ja suntion tehtäviä... Melkein kaikkia muita töitä paitsi papin ja lukkarin. Tai olihan se melkein papin työtä, kun Assar luki Raamattua Kaakkurin kirkon peruskivenlaskutilaisuudessa.

Lisätienestiä Assar hankki iltaisin omakotirakennuksilla. Keväällä

aloitettiin työt ja jouluksi pääsivät muuttamaan.

Heikkous seurakunnan töissä oli palkka. Kahden viikon tili oli vähemmän kuin rakennuksilla viikon tienesti. Puhuminen esimiesten kanssa ei auttanut. Välillä työmaan kahvipöydässä puhuttiin, että täälläkin pitää järjestäytyä ammatillisesti, alalta nimittäin puuttui kokonaan ammattiyhdistys. Oulussa sitten aloitettiin ja saatiin aikaan paikallinen työehtosopimus. Assarista tuli luottamusmies 20 vuodeksi. Tehtävä kuljetutti väliin Helsingissä asti. Tavoitteena oli palkkatason nostaminen kunnan palkkojen tasalle.

Sitten tuli 1990-luvun lama ja työnantaja joutui vähentämään väkeä. Assar tarjoutui ”joutavimpana” irtisanottavaksi, mielummin kuin nuoremmat perheelliset. Seuraavana päivänä henkilöstöpäällikkö varmisti, että tosissanko olet? Olihan Assar.

Mutta samoihin aikoihin porukka oli esittänyt, että hankkiudu kirkkovaltuustoehdokkaaksi, me äänestetään. Näin kävi. Se, että Kaakkuriin tuli se kirkko, oli melko lailla Assarin ansiota.

Sanna hoiti lapsia kotona, kunnes nuorin meni kouluun. Sitten hän aloitti puutarhatyöt seurakunnilla,

hautausmaalla varsinkin. Työmaa ei ollut kokovuotinen, joten talvikaudella jäi aikaa mm. käsitöille ja lasten kannustamiselle. Kaikki lapset menestyivät hyvin koulussa. Yksi siirtyi isän perässä rakennusosalalle keskikoulun jälkeen, muut jatkoivat Oulun lyseon lukioon ja yliopistoon.

Sukuseuraan ja -tutkimukseen

Väänästen sukuseura tuli pariskunnan tietoon 1984. Silloin seura piti jäsenhankintakampanjaa ja esimiehen allekirjoittamaa kirjettä lähetettiin tavoitettuihin Väänäs-osoitteisiin. Pariskunta liittyi jäseniksi ja sai viimeimmän, 1981 ilmestyneen *Väänästen sukupuu* -lehden. Se ruokki Assarin jo herännyttä kiinnostusta sukututkimukseen. Vuonna 1987 lähdettiin ensimmäistä kertaa sukkokoukseen, joka silloin pidettiin Runnilla ja oli samalla seuran 50-vuotisjuhla. Seuraavana vuonna oululaisjäsen rohkeni tuoda seuran tietoon, että hänellä on meneillään pohjoisten Väänästen sukututkimus. Kirja *Väänästen varsiteillä* ilmestyi vuonna 2000 ja oli merkkitapaus. Vuonna 2002 Assar Väänänen kutsuttiin seuran kunniajäseneksi.

Assar Väänäsen muista kirjoja ovat kylähistoria *Alavuoton asuttajia : kylähistoriaa 1610–2000* (2001) ja

Kivikaudelta euroon : Ylikiimingin kirkonkylän ja Hiiltukylän historiaa (2005). Vuonna 2010 ilmestyi ensimmäisestä kirjasta laajennettu *Pohjan kansaa: Ylikiimingin Heikki Väänäsen alkuperää ja jälkeläisten levittäytymistä Pohjois-Pohjanmaalla*. (2010).

Nyt on sitten vuorossa Väänäläeepos. Se kertoo Assarin huikeasta tietomäärästä, joka ulottuu maailmankaikkeuden syntyteorioista perimmäistenkin rantojen Väänäspirttien asukkaisiin. Erikoista on sekin, että tietämys on pakattu kalevalamittaiseksi runoksi ja kantava kysymys on ei vähempää kuin elämän tarkoitus.

Hienosti mies siis jatkaa suvun ikivanhaa runontekijäperintöä ja koko perhe suomalaista maanläheistä sivistystä.

Alavuoton perinnepäivä

Tuula Anttila

Ylikiimingin Alavuoton kylässä, jota on myös Väänästen kaupunkiksi kutsuttu, pidettiin jo seitsemättä kertaa ”Myllypäivä” 15.9.2018. (Kylä on tätä nykyä osa Oulun kaupunkia.)

Kylän vakituinen asukasmäärä on 75 henkeä. Myllypäivän aikana paikalle kokoontuu jopa 300 henkeä.

Entiset kyläläiset perheineen ja

tuttavineen tulevat katselemaan entisajan menoa. Tällä kerralla kaukaisimmat vieraat olivat Etelä-Ruotsista, rouva entinen Väänänen. Järvenpäästä saapui Martta Väänänen puolisoineen.

Päivä oli viileä, aurinko ei paistanut, mutta ei satanutkaan. Tunnelmaa sää ei kuitenkaan haitannut. Kaupunkilaislapset saivat tutustua lemmiin, lampaisiin ja poroon. Kylässä

on kasvatettu ruista ja ohraa. Jyvät on jauhettu oman kylän miesten talkoilla pystyttämässä myllyssä. Myllärliltä sai ostaa vastajauhettuja jauhoja. Mylly laitettiin muutama vuosi sitten samaan paikkaan, josta 1956 vuoden tulva vei entisen.

”Ryskyn” eli puimakoneen ääressä häärivät hankomiehenä Pauli Väänänen ja ”syöttäjinä” Asko ja Veijo Väänänen. Ruumenukkona oli Matti Väänänen. Pareitä höyläsivät Asko ja Veijo Väänänen. Halutessaan sai päreän mukaan. Myös maitoa separoitiin. Entisajan koneita olivat

maamoottori ja ”rusamassiina”, laite joka erottelee ruumenet. Paikalla oli myös nykyisen sähköpyörän esi-isä ”ruputti.”

Paikallisia tuotteita, rieskoja, leipiä, hilloja, mehua ja hunajaa sai myös ostaa. Nokipannukahvit ja letut, sekä makkarat maistuivat viileässä säässä. Ennen tilaisuuden päättymistä arvottiin kylän miesten talkoilla tekemä lato. Sitten vielä päästiin maistamaan talkkunapuuroa.

Tunnelmaan pääsee mukaan katsomalla YouTube-videon hakusanalla Alavuotto.

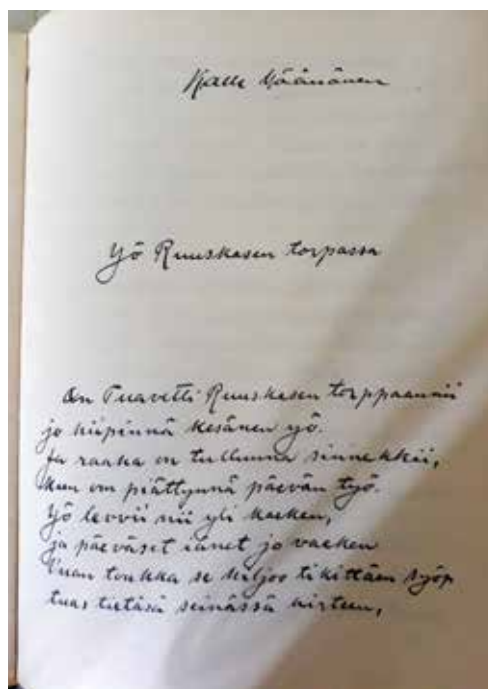
Yö Ruuskasen torpassa

Kalle Väänänen

Kalle Väänänen aloitti murre-
runojen julkaisemisen 1924
otsikolla *Savolaesta sanarrieskoo*.
Sitten ilmestyi *Uutta sannarrieskoo*,
Sanarrieskoo, kolomaas kannikka ja
vuonna 1931 *Sanarrieskoo : Kootut*
murrerunot.

Väänästen sukupuu on aiemmin
lainannut runoja Kalakukon ylistys-
laulu ja Viänästen sukuvirsj, joista
kumpikin on seipitetty sukuseuran
juhliin. Nyt on vuorossa otteita runos-
ta Yö Ruuskasen torpassa.

Kun sota-aikana WSOY pyysi
joukkoa runoilijoita kirjoittamaan
käsin mielirunon omasta tuotannos-
taan, ja niistä tehtiin kokoelma, Kalle
Väänänen kopioi tarkoitukseen juuri
Yö Ruuskasen torpassa. Rieska-Kalle
kuvaa samaisia elinvoimaisia ja uut-
teria, mutta perin vaatimattomasti
asuvia pienviljelijä-Ruuskasia myös
aamuhätyksen aikoihin ja aamupäi-
vän tomissaan.

On Tuavetti Ruuskasen torppaannii
jo hiipinnä kesänen yö.
Ja raaha on tullunna sinnekkii,
kun om piättynnä päivän työ.
Yö levvii nii ylj kaeken,
ja päiväset iänet jo vaeken.
Vuan toukka se hiljoo tikittäen syöp
tuas tietäsä seinässä hirteen,
ja seinällä kello se tahtia lyöp
niin verkkasta sirkav virteen,
tuon tuostai kun sirinäm piästää se
tuolta nurkasta uunin takkoo,
unev virttä kul laalaa se perreelle,
joka ympäri pirttiä makkoo.

Tuo on Tuavetti Ruuskanen ite,
joka vajjoon neljänneksen häin
tuosta levveestä sängystä täättää.
Ihan outoo nähä om, mite
mies, raskaasti siinä kum makkoo
näen,
niin toesellaaselta näättää
tässä hämärässä kesäisen yön
kun päivällä touhussa työn.
Kyllä raskaasti mies siinä makkookii,
mut raskaatpa on myö päivät.
Jopon pettännä unj, kun perskatti
niätse yöksi jo huuleej jäivät.

Ja se kaikki, mikä näkyy Tuavetin
takkoo,
on tämän tuavetti Ruuskasen akkoo.
Niin pyöreenä, punakkana makkoo se
kun puolukka keskellä mättään,
kun on oekeel levittännä levveelle,
piän alla kun pittää se kättään. Ja nii
on pyöree ja pullee povi,
että paejan sissään se kaekki ei sovi.

[...]

Vaan toeset sängyt ja penkit nuo
ja kätkyt ja pankom piälys tuo
neon täännä sitä perreel lissee.
Pari pienintä niistä vielä tissiä syöp,
vuam muutamat kesällä jo marjoja
myöp,
ja isommat auttaa jo issee.

[...]

Mut tekevä ja terhakka immeinen
on Kaesa ja om myös Tuavi.
Se Kaesa o eukko! Eu näpissä sen
oo paenava tääskään suavi.
Ja Tuavi on mies, jolta luistaa työ,
joka puuhoo ja puskoo ja hommoo.
On lyhyveks jiänynnä monnii yö,
tuan mökin kun se korpeer raevaa.
Vuam palkittu om myös vaevaa.

[...]

Näen Tuavetti Ruuskasen torpassa
yön hetket ne iäneti kulukoo.
Vaen toukka se hiljoo tikittäen syöp
tuas tietänsä seinässä hirteen,
ja seinällä kello se tahtia lyöp
niiv verkkasta sirkav virteen.
Yö uamuks alakaa kallistua,
kukol laalu jo kuuluu ulukoo.

Riekko Wenell sodassa savolaisittain

Jope Pitkänen

Kuluneena vuonna 2018 on muisteltu sadan vuoden takaisia onnettomia tapahtumia. Mutta muisteltiin niitä pian sodan jälkeenkin. Vuonna 1927 ilmestyi tunte-mattomaksi jättäytyneen kirjoittajan kertomuskokoelma *Leikkiä sodassa; kaskuja, ja juttuja vapaussodan ajoilta*.

Esipuheessa kirjoittaja toteaa: ”Sota ei ole leikin asia, vaan kaamein onnettomuus, mikä ihmiskuntaa voi kohdata; ja kaikista vähiten siinä saa leikki sijansa silloin, kun kohtalon kovuus vie kansalaisen sotimaan omaa kansalaista vastaan.” Kuitenkin sodan kauhut ”eivät saaneet kukistetuksi sotilaistamme heidän sielunsa pohjal-la asuvaa leikin tarvetta, tuota jumalaista huumorintajua, joka kykenee kirkastamaan murheellisimmankin tilanteen, jos sattuma tahi muu nykäisee oikeasta nuoranpäästä”.

Yksi kirjan tarinoiden aihe ja kohde on Riekkoi W. Kirjoittaja ei ilmaise suoraan hänen sukunimeään, mutta kertoo kotipaikan, Talvisalon Kuopion takamailla. Tämä paljastaa, että kyseessä oli Fredrik Wenell, Väänäs-sukuinen Rissalan talon isäntä.

Riekko oli 1918 jo kuusissakymmenissä, ja vallan vapaaehtoinen.

Hän toimi enimmänsä aikaa varusmestarina ja muonittajana. Monet tarinat kertovat siitä, kuinka hän sangen reippaasti piti yksikkönsä puolta.

Mutta oli Riekko hiukan aikaa rivimiehenäkin ja siltä ajalta näytteeksi yksi tarina sellaisenaan:

”*Kuopion kahakoiden ensi päivinä, joilloin Riekko oli rivimiehenä, joutui hän huomaamattaan äkkiä vastakkain nuoren punakaartilaisen kanssa. Tapaus sattui yöllä suojeluskunnan hyökätessä n.s. vanhalle hautausmaalle, joka sijaitsee punaisten silloin miehittämien kivisten sotilassarmirakennusten vieressä. Riekko oli edellisenä päivänä saanut aseeseen japanilaisen kiväärin asianmukaisine panoksineen. Mutta koetellut hän ei asetta ollut, ja kun lukkolaitteissa oli jokseenkin tukevasti rasvaa, hyytyi se, eikä kivääri nyt tarvittaessa lauennutkaan. Riekko ei siitä kuitenkaan liiaa hämmästynyt, arveli kai, että ovat juuttaat antaneet rikkinäisen kapiineen ja karjaisi punikille karsilla tavallaan, että mies p-le, heitä pyssy h-ttiin, etkä sinä niä, etten ou tahtonna mahhois särkee, mutta heitä joutuin!*

Ja mies heitti ja oli pian asianmukaisessa säilössä, tietysti Riekkon saattamana. Mutta jälkeinpäin tuumi Riekko, että oli siinäkin ällikkä mieheksen.”

Jälkeenpäin sopii tuumia myös, että toivottavasti ”älikkä” säilöstään ei joutunut vankileirin kurimukseen, vaan töihinsä kotikulmalle.

Toinen vastaantulija oli konstaapeli. Oli ilta ja ulkonaliikkumiskielto. ”Riekko ei katsonut tällaisen määräyksen vähintäkään koskevan itseään.”

“*Kun Riekon sotiaallinen asu ei ainaakaan vielä silloin juuri paljonkaa poikennut tavallisen siviilin tamineista, jolle oteta lukuun palttoon päälle sitaistua nahkaremmiä, ei vartiossa oleva konstaapeli tiennyt, mikä kulkija oli miehiään. Meni siis jokseekin kopeana Riekon eteen vaatien lupatodistusta. Silloin Riekko:*

– Etkö sinä tiiä, mikä mies min oon? Täss’on sulle lupakirjat.

Ja aukaisten ensin palttoonsa ja sitten housunsa, jotkut entiset venäläiset kenraalinhausut (mistä lieene ne saanut), joiden kauluksen sisäpuolella komeili punainen verkka, hän jysäytti:

– Joko älyät?

Konstaapeli, tehden kunniaa:

– Anteeks, työ taijatte olla ryhmäpiälikkö, mänkeeten raahassa!

Ja Riekko meni ja kertoi tapauksen aamulla huvitetuille kuulijoille.”

punainen verkka, hän jysäytti:
— Joko älyät!
Konstaapeli, tehden kunniaa:
— Anteeks, työ taijatte olla ryhmäpiälikkö, mänkeeten raahassa!
Ja Riekko meni ja kertoi tapauksen aamulla huvitetuille kuulijoille.

Fredrik eli Riekko Wenellin isä oli Karl Fredrik Wenell. Tämä oli Haapalahden Iivar Jordan Väänäsen ja Murtolahden Paalanniemen Kristiina Väänättären kouluun lähetetty poika. Kalle aloitti opinnot Helsingin yliopistossa, mutta ei koskaan valmistunut. Isän häpeällinen kuolema omien lasten kautta esti uran, muistaa nykyinen talvisalolainen Olli Kekäläinen kerrotun. Äidin perintönä Kallen omistukseen tuli koko Talvisalo, saari Murtolahden kupeessa ja hän eli elämänsä maanviljelijänä ja asioitsijana. Talvisalosta riitti hyvin perintöä jäljelle lapselle, joista Fredrik eli Riekko oli yksi. Hänen muistellaan käyneen joitakin vuosia lyseota, minkä peruja ehkä tuli tottumus liikkuu Kuopiossa myös herraskaisissa piireissä.

Suvun ja kylän tarinoissa Riekko muistetaan tavattoman hyvántah-toisena isäntänä, jolla kyllä oli myös heikkoutensa ja paljon persoonallisia piirteitä.

Riekko Wenell kuoli 1931 ja hänet haudattiin hiljattain perustettuun Murtolahden kylän hautausmaahan.

Riitta Mäkinen

Fredrik Wenellin hauta sijaitsee Murtolahden metsäkalmiston ”Väänäs-käytävällä”.

Murtolahden kyläyhdistys järjesti kesällä 2017 sarjan suosittuja tarinallisia hautausmaailtoja, suku tai muutama kerrallaan. Yksi illoista kohdistui edesmenneisiin Väänäsiin. Sukulaisista kertomassa Riitta Mäkinen ja Katri Väänänen (hautakivien välissä), Sirkka-Liisa Heinonen (istuen) ja toisessa kuvassa Marja-Leena Ketola (oik.).

– Idea vapaasti käyttöön muillekin, varsinkin pienille paikkakunnille!

Eläinlääketiedettä Tartossa

Emma Valtola

Aloitin eläinlääketieteen opinnot Tartossa, Virossa, syyskuussa 2017. Yliopistoni on Estonian University of Life Sciences tai virolaistaittain Eesti Maaülikool.

Eesti Maaülikool erosi Tarton yliopistosta omaksi itsenäiseksi yliopistokseen vuonna 1951 ja on saanut kansainvälistä tunnustusta. Yliopistossa on englannin- ja virokielinen eläinlääketieteen linja. Lisäksi yliopistossa on vuosittain paljon vaihto-opiskelijoita ympäri maailmaa, joten tunnelma on kansainvälinen. Yliopiston yhteydessä on myös sekä suuret pieneläinklinikat, jonne myöhemmillä vuosikursseilla

Tarton yliopiston päärakennus pylväineen oikeasti ja kuvana

pääsemme harjoittelemaan. Pääsykokeena toimii kansainvälinen SAT-koee, jonka lisäksi kirjoitetaan motivaatiorakirje. Lisäksi ylioppilaskirjoitusten arvosanoilla ja lukion päättötodistuksella voi olla merkitystä sisäänpääsyyn. Opinnot kestävät kuusi vuotta.

Opinnot Tartossa alkoivat orientaatioviikolla, jolloin tutustuttiin uusiin kurssikavereihin, yliopistoon ja Tarttoon kaupunkina. Vaikka opiskelukielenäni toimii englanti, aloitettiin myös virokielen opinnot heti orientaatioviikolla. Orientaatioviikko päättyi akateemisen lukuvuoden avajaisiin ja rehtorin vastaanottoon Viron kansallismuseossa. Kotiutuminen Tarttoon alkoi melko nopeasti, sillä kaupunki on erittäin viihtyisä ja kodikas.

Orientaatioviikon jälkeen alkoivat varsinaiset opiskelut ja ensimmäiset tentit olivatkin jo kahden viikon päästä. Ensimmäisen vuoden opinnot koostuivat muun muassa anatomia, biokemia, solubiologiasta, mikrobiologiasta, histologiasta, etologiasta, genetiikasta, fysiologiasta, eläinbiologiasta, soluopista ja biometriasta. Opetus on käytännönläheistä

ja ryhmäkoot pieniä. Tenttejä oli vuoden aikana todella paljon ja monesti myös useampi tentti samalla viikolla. Osa tenteistä on perinteisesti kirjallisia, mutta suuri osa tenteistä on myös suullisia. Aikaisemmat opintoni biolääketieteessä kevensivät kuitenkin hieman opiskelutaakkaa, sillä sain muutaman kurssin hyväksiluettua.

Opiskelu-elämä Tartossa on vilkasta, sillä huomattava osa kaupungin asukkaista on opiskelijoita. Virolaiseen opiskelijakulttuuriin kuuluvat osakunnat, joita löytyy Tartosta kaikkiaan 20. Myös suomalaisille opiskelijoille löytyy oma osakunta Fraternitas Fennica. Lisäksi suomalaisilla eläinlääketieteen opiskelijoilla Tartossa on

Tarton Maaülikoolin päärakennus

oma ainejärjestö Suolet.

Kaiken kaikkiaan olen viihtynyt Tartossa erittäin hyvin ja odotan innolla tulevia opiskeluvuosia. Haluan kiittää Väänästen Sukuseuraa saamastani apurahasta, jonka avulla sain rahoitettua ensimmäisen vuoden opintojani.

Emma yliopiston luumuseossa

Elämää vuonojen keskellä

Mari Väänänen

Olin kevään 2018 Lillehammerissa opiskelemassa talvimatkailua ja norjan kieltä korkeakoulussa nimeltään Inland Norway University of Applied Sciences. Suomessa opiskelen parhaillaan Savonia Ammatikorkeakoulussa viimeistä vuotta matkailun restonomiksi. Päässäni oli jo pitkään muhinut lähtö vaihto-opiskeluun ulkomaille ja olin myös kauan haaveillut asuvani joskus Norjassa, joten päätös opiskelumaasta oli suhteellisen helppo tehdä. Hiihtohullu kansa ja loputtomat vuoret vetivät sen verran puoleensa, että lopulta en halunnut lähteä Norjasta ollenkaan pois ja päätin jäädä maahan vielä kesäksi. Kesän työskentelin sitten Tromssassa eräässä pienessä hostellissa. Käteän jäi iso määrä tuttavuuksia ympäri maailman, kourallinen hyviä ystäviä ja pari hyödyllistä bisneskontaktia. Tuossa kahdeksassa kuukaudessa tarinoita kertyi niin paljon, että ne ovat vaikea yhteen kertomukseen tiivistää, mutta yritetään.

Tyypillinen koulupäiväni alkoi norjan kielen sanamuotoja taivutellen, jonka jälkeen seurasi luento koskien

hiihtämisen historiaa ja hiihtokeskusten markkinointia. Iltapäivällä heitettiin reppu naulaan, sukset kainaloon ja äkkiä rinteeseen opettelemaan uusia temppuja. Miltei kaikilla opiskelijoilla oli kausikortti lähimpään hiihtokeskukseen, Hafjeliin, jonne suuntasimmekin aina tilaisuuden tullen. Myös murtomaahiihto oli todella suosittua Lillehammerissa, eikä yllätys, sillä myös monet huippu-urheilijat opiskelivat samassa koulussa kuin minä. Näistä mainittakoon vaikkapa viime Olympialaisten kultamitalisti, naismäkihyppääjä Maren Lundby. Olympialaisia seurasimmekin koululla innokkaasti ja katsoimme muiden vaihto-oppilaiden kanssa katkerina, kun norjalaiset veivät mitaleita muilta mailta. Sanoisin, että norjalaiset ovat huomattavan tervehenkistä porukkaa. He eivät lähde vapaa-ajalla verenmaku suussa ladulle, vaan lähtevät, koska se on hauskaa.

Haasteita toki tuli vastaan jo ennen lähtöäni. Ensimmäisenä onneton ruotsin kielen taitoni ja toisena kauhistelin kalliita elinkustannuksia. Noh, onnekseni (tai oppimisen kannalta

Teimme roadtripin pohjoiseen muutaman muun opiskelijan kanssa

epäonnekseni) puhuimme tuon puoli vuotta oikeastaan vain englantia. Elossakin pysyin, mutta samalla tein varmasti kanan ja riisin syönnin maailmanennätyksen, sillä opiskelijabudjetilla ei Norjassa hirveästi juhlita. Suurin osa muista vaihto-oppilaista oli Ranskasta, Hollannista ja Saksasta. Sitten oli pieni joukko Etelä-Koreasta, Tanskasta, Italiasta ja Amerikasta. Suomesta oli minun lisäksi Sodankylästä kotoisin oleva Sonja Leppänen, josta tulikin hyvä ystäväni tuona aikana. Ehkä juuri siksi, että muut eivät aina ihan ymmärtäneet hulluja ideoitamme ja opiskeluun liittyvää huolettomuutta.

Huolettomuudella en tarkoita sitä, että emme olisi välittäneet esimerkiksi tulevista tenteistä, vaan sitä, että emme pitäneet niitä maailman tärkeimpinä asioina. Suurin ero

Esittelimme Suomea koulun tapahtumassa

opiskelutavoissa oli saksalaisiin, jotka päättäsivät joka ikisen aiheeseen liittyvän koulukirjan sanasta sanaan ja yrittivät yksityiskohtia myöten muistaa kaiken ulkoa. Kevätauringon ottaessa enemmän roolia taivaalla, alkoi

Kokeilin selvittää yhden yön vuorella pelkässä toppahaalarissa

heillä silminnähtävä stressi kouluarvosanoista. Minä ja Sonja katsoimme touhua hetken vierestä ja lähdimme sitten ulos grillaamaan makkaraa. He sanoivat, että olemme joko todella tyhmiä tai todella viisaita, kun emme edes opiskele tuleviin tentteihin. Tulokset tulivat ja kappas, arvosanat olivat jopa parempia kuin heillä. Ymmärsin, että Suomessa opetetaan ilmeisesti hyvin erilaisia opiskelutekniikoita, kokonaisuuden hahmottamista ja tärkeimpien asioiden poimimista. Ehkä emme olisi pärjänneet opiskelijana Saksassa, mutta norjalainen koulu antoi riittävästi tilaa suomalaisten omalle päättelylle. Toki sekin vaikutti, että tiesimme jo entuudestaan aika paljon talvimatkalusta ja siihen liittyvistä asioista.

Lillehammerissa erityisesti tykkäsin siitä, että mitään ei ollut liikaa ja minnekään ei ollut kiire. Oli kuin

olisi elänyt omassa pienessä maailmassa, jossa ajankulun huomaa vain siitä, kun kaduilla sukset vaihtuvat rullasuksiin ja hankien alta paljastuu vähitellen vihertäviä peltoja. Lunta oli muuten pahimmillaan niin paljon, että kaikki liikennemerkittkään eivät näkyneet kuin juuri ja juuri. Isojen kaupunkien tyypillisen kiireen puuttuessa, tuntui aikaa olevan loputtomasti. Niin paljon, että eläkeläisetkin voisivat olla kateellisia. Tuon ajan vietin arvatenkin kevään tullen jossain vuorilla vaellellen tai jauhaen enemmän tai vähemmän tärkeistä asioista opiskelija-asuntolallamme.

Kaikki tietävät mihin meno joskus äityy, kun opiskelijat elävät puoli vuotta saman katon alla. Joskus käy niinkin, että ajankuluksi on pakko keksiä viihdykettä muiden kustannuksella, joten lukukauden kuluessa

Pohjois-Norja on täynnä ihania pieniä venesatamia

kävimme suoranaista kamppailua siitä, että kuka keksii paremman jännän jollekin toiselle. Jouduin välistä itsekkin lukkoon omaan huoneeseeni, kun keittiökalusteet oli raahattu oveni eteen. Kaikkien mielestä touhu oli kuitenkin hauskaa, paitsi niiden saksalaisten, jotka tuijottivat edelleen herkeämättä koulukirjojaan.

Lukukauden jälkeen kävin viemässä talvivaatteet Suomeen ja otin junan kohti pohjoista. Lähdin kesäksi Tromssaan, jonne pääsee kätevästi Kilpisjärven kautta. Viime kesä, jos sitä säiden puolesta kesäksi pystyi kutsumaan, meni nopeammin kuin norjalainen hiihtäjä viime Olympialaisissa. Suomen ennätysheiteet eivät aivan Tromssan leveysasteille yltäneet, joten pipo päässä mentiin vielä heinäkuussakin. Olipahan ensimmäinen kesä, kun en palanut auringossa

tai valittanut kertaakaan kuumuudesta. Asuin samaisessa hostellissa, jossa olin myös töissä ja tapasin tälläkin reissuja paljon ihmisiä eri puolilta maailmaa. Oma roolini oli avustaa hostellin erilaisissa hommissa ja varsinkin sen tarjoamissa aktiviteeteissa. Järjestimme asiakkaille muun muassa veneretkiä ja vaellusretkiä auringon pysytellessä ylhäällä vuorokauden ympäri. Olin myös jonkinlainen somevastaava ja järjestin omia pieniä tapahtumia asiakkaille aina saadessani hyvän (tai huonon) idean.

Kokonaisuudessaan Norjan reisu oli ihan mahtava, eikä minulla ole mitään muuta huonoa huomiota sanottavana, kuin rahapussin normaalia nopeampi hupeneminen, joten kiitos sukuseuralle osallistumisesta riisin ja kanan kustantamiseen tuolla Marit Björgeiden luvatussa maassa.

Vaihtokevät Sloveniassa

Petriina Otronen

Opiskelen Jyväskylän yliopistos-
sa luokanopettajaksi ja keväällä
2017 pääsin toteuttamaan yhtä
opintoihin liittyvää unelmaani, sillä
pääsin opiskelijavaihtoon Sloveniaan,
Mariboriin! Vaihtokohteeksi Slovenia
valikoitui sen vuoksi, että olin käy-
nyt siellä interrail-reissulla vuonna
2013. Tuolloin ihastuin Slovenian lu-
moavan kauniiseen ja monipuoliseen
luontoon, viehättäviin pikkukaupun-
keihin ja -kyliin, sekä ystävällisiin slo-
venialaisiin. Sloveniassa kiehtoi myös
se, että se ei ole kovin tunnettu maa.
Moni luulikin minun olevan menossa
Slovakiaan. Rohkeimmat saattoivat
uskaltautua kysymään suoraan, että
missä ihmeessä on Slovenia. (Niille,
jotka eivät sitä tiedä: Slovenia sijaitsee
Balkanin niemimaalla Etelä-Euroo-
passa, ja rajanaapureina sillä on Italia,
Itävalta, Unkari ja Kroatia.)

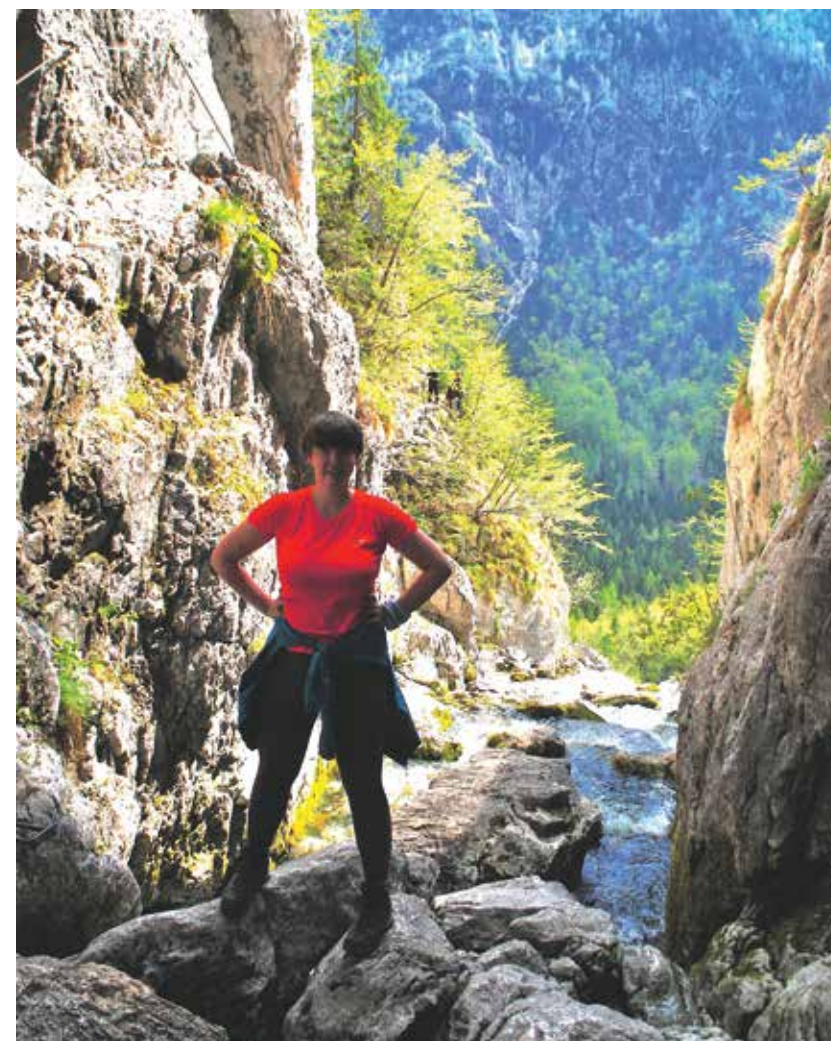
Maribor on vajaan 100 000 asuk-
kaan väkiluvullaan Slovenian toiseksi
suurin kaupunki, joka sijaitsee lähellä
Itävallan rajaa Slovenian koillisosas-
sa. Mariboria ympäröivä luonto on
monipuolista. Kaupungin läpi virtaa
Drava-joki, ja kaupungin eteläpuolel-
la kohoa komea Pohorje-vuori, kun

taas pohjoispuolen rinteille levittäytyy
viiniviljelmiä. Viinikulttuuri on Ma-
riborissa vahvana, ja Mariborin van-
hassa kaupungissa sijaitseekin maail-
man vanhin viiniköynnös!

Opiskelu ja kurssit

Ennen Erasmus-vaihtoon lähtöä olin
tutkinut Mariborin yliopiston kurs-
sitarjontaa ja suunnitellut tekeväni
etenkin musiikkikasvatuksen opinto-
ja. Perillä minulle kuitenkin selvisi, et-
tei verkossa esillä ollut opintotarjonta
vastannutkaan todellista tarjontaa, ja
jouduin muuttamaan suunnitelmiani.
Siispä päädyin vaihtokevään aikana
tekemään taidekasvatuksen opinto-
ja noin 30 opintopisteen, eli perus-
opintojen, verran. Lisäksi tein Eras-
mus-opiskelijoille tarkoitetut kurssit
liikunnasta ja slovenian kielestä.

Liikuntakurssilla pääsin tutustu-
maan yhdessä muiden vaihto-opiske-
lijoiden kanssa perinteisiin liikunta-
lajeihin kuten lentopalloon ja uintiin,
sekä esimerkiksi vuorivaellukseen.
Kävimme myös luistelemassa, mikä
oli minulle suomalaisena hyvin ta-
vallinen liikuntamuoto, kun taas
monille muille jotain eksoottista ja

erittäin haastavaa. Suurin osa muista
vaihto-opiskelijoista oli lämpimistä
Etelä-Euroopan, Lähi-Idän ja Afrikan
maista, ja he kokeilivat ensimmäis-
tä kertaa luistelua. Minua huvitti se,
että olin ryhmän parhaita luistelijoita
ja opettaja kehui minun luistelutaito-
jani samalla, kun suurin osa kokeili
luistelua ensimmäistä kertaa. Onnek-
si kurssin tavoitteena oli hauskanpito
ja muihin tutustuminen, joten taito-
tasolla ei ollut juurikaan väliä.

Slovenian kielikurssi tarjosi hyö-
dyllisten fraasien oppimista, mikä
helpotti arkea. Sloveniassa englannin
kielen taito ei ole kovin vahvaa edes
yliopistossa, joten jo vähäinenkin slo-
venian kielen osaaminen oli hyödyksi.
Kielikurssin opetus oli melko vanhan-
aikaista; opettaja puhui suurimman
osan oppitunnista, minkä jälkeen hän
kuulusteli kutakin opiskelijaa mui-
den opiskelijoiden kuunnellessa vie-
ressä. Kurssilla painotettiin teoriaa.

Slovenian kielessä, aivan kuten suomessakin, on sijamuodot, vaikkakin niitä on huomattavasti vähemmän kuin suomen kielessä. Puhuminen jäi kurssin aikana valitettavan vähälle ja sen myötä myös slovenian taito heikoksi.

Taidekasvatuksessa ei ollut juurikaan muita vaihto-opiskelijoita, ja kurssien opetuskielenä toimi slovenia. Suurin osa opettajista osasi englantia kiitettävästi, mutta joidenkin kohdalla kommunikointi oli haastavaa. Välillä saatoin turhautua kuunnellesani kahden tunnin slovenian kielistä luentoa, mistä en ymmärtänyt mitään. Onneksi yleisesti ottaen opinnot olivat hyvin käytännönläheisiä, ja lähes jokaisella tunnilla tehtiin jotain piirtäen, maalaten, painaen tai muuten

taiteillen. Opettajat eivät kuitenkaan aina huomioineet sitä, etten ymmärtänyt sloveniaksi annettuja ohjeita. Opettajat myös saattoivat olla yli puolet opetusajasta poissa luokasta, joten lisäohjeiden pyytäminen oli haastavaa. Niinpä sitten olin piirtänyt mallina ollutta patsasta jo toista tuntia, kun opettaja palasi luokkaan ja tuli luokseni ilmoittamaan, että ”This is not good”, ”Tämä ei ole hyvä”. Selvisi, että olin ollut väärässä kulmassa patsaaseen nähden. Onneksi tämänkaltaiset tilanteet lähinnä huvittivat ja koin, että sain taidekasvatuksen kurseista kielimuurista huolimatta paljon irti..

Yleisesti ottaen opiskelu oli hyvin opettajälähtöistä, ja esimerkiksi omaan yliopistooni verrattuna opiskelijoiden osallistamista,

ryhmäkeskusteluja tai paritöitä oli todella vähän. Useimmiten opettajat olivat ymmärtäväisiä ja joustivat, kun esimerkiksi kaksi taidekasvatuksen kurssiani menivät osittain päällekkäin ja jouduin lähtemään toisesta etuajassa ja tulemaan toiseen hieman myöhässä. Joustavuutta vaadittiin myös opiskelijoilta, kun kurssien aikataulumuutoksista ei tiedotettu etukäteen tai kun edellisenä päivänä selvisi, että seuraavana päivänä täytyy matkata Slovenian pääkaupunkiin Ljubljanaan ja löytää tiensä johonkin pieneen taidegalleriaan. Taidekurssin parasta antia oli erilaisten tekniikoiden ja tyylien kokeilu. Opettajat kannustivat kokeilemaan ja etsimään omaa tyyliään. Muut taidekasvatuksen kurssilla olleet opiskelijat olivat opiskelleet alaa

jo vuosia ja olivat toisinaan mykistytävän taitavia. Kansaopiskelijat olivat myös hyvin mukavia, ja auttoivat minua ystävällisesti, mikäli minulta puuttui jotain tarvittavia välineitä.

Vapaa-aika ja Slovenian luonto

Yksi vaihtoon lähtemiseni tärkeimmistä syistä ja tavoitteista oli uusiin kulttuureihin ja ihmisiin tutustuminen. Ensimmäisistä päivistä lähtien tutustuinkin lukemattomista eri maista tulleisiin ihmisiin. Erasmus-opiskelijoiden joukossa vallitsi hyväksyvä ja kaikki mukaan ottava ilmapiiri, ja monesti erilaisiin tapahtumiin, retkiin ja ulkomaan reissuille osallistuttiin aina eri porukalla. Vapaa-aika menikin vahvasti uusien kavereiden kanssa. Asuin opiskelija-asuntolassa,

missä asui parisenkymmentä Erasmus-opiskelijaa, joiden kanssa järjestimme milloin minkäkinlaista tekemistä. Etenkin kansainväliset illalliset olivat mieleisiä; kukin kokkasi vuorolleen muille oman kotimaansa ruokaa ja esitteli omaa kulttuuriaan muutenkin. Aukkaita oli Suomen lisäksi Portugalista, Espanjasta, Ranskasta, Saksasta, Bosnia ja Herzegovinasta, Italiasta, Iranista sekä Puolasta, joten kulttuureihin pääsi tutustumaan oikein huolella!

Sloveniasta on myös helppo matkustaa naapurimaihin, sillä välimatkat ovat pienet. Lisäksi auton vuokraaminen oli Erasmus-opiskelijoille hyvin edullista. Monet viikonloput tai lomaviikot kuluivat muihin maihin tai Slovenian sisällä reissatessa milloin milläkin kokoonpanolla ja milloin minnekin. Vierailin Unkarissa, Serbiassa sekä Kroatiassa useaan otteeseen. Matkustaminen oli helppoa ja edullista, sekä lentämiseen verrattuna ekologista, etenkin kun vuokra-auto oli useimmiten täynnä. Takaisin Suomeen matkustin busseilla Itävallan, Tsekin ja Puolan läpi.

Teimme myös useita reissuja Slovenian sisällä. Mariborista Slovenian toiselle puolelle Adrianmeren rannalle ajaessa aikaa kuluu alle kaksi ja puoli tuntia ja esimerkiksi pääkaupunki-Ljubljanaan ajaa noin puolitoista tuntia. Vaikka Slovenia on pinta-alaltaan melko pieni, on se luonnoltaan monipuolinen. Sieltä löytyy niin

reheviä metsiä, jokia ja vesiputoksia kuin viinitiloja, tippukiviluolia ja lumihuippuisia vuoria, turkoosivetisestä Adrianmerestä puhumattakaan. Oma henkilökohtainen suosikkini oli Triglavin kansallispuisto, mikä sijaitsee luoteis-Sloveniassa, ja kävinkin Triglavissa useaan otteeseen. Unelmanani oli tehdä vuoristovaellus Slovenian, ja myös Julisten Alppien, korkeimmalle vuorelle Triglaville. Valitettavasti vielä siinä vaiheessa kesää, kun matkustin takaisin Suomeen, oli Triglavin huippu lumen ja jään peitossa, ja sinne kiipeäminen ammattilaisillekin vaarallista.

Palkitsevinta vaihdossa oli uusiin ihmisiin ja kulttuureihin tutustuminen. Oli todella antoisaa keskustella eri puolilta maailmaa tulevien ihmisten kanssa aiheesta kuin aiheesta, ja oppia heidän kulttuureistaan ja tavoistaan. Sain tutustua aivan upeisiin ihmisiin, joista osan kanssa olemme yhteydessä edelleen. Myös matkustaminen ja uusien paikkojen näkeminen oli kiehtovaa. Omalla kohdallani etenkin Slovenian monipuolinen ja upea luonto vei mukanaan; luontoihmiselle Slovenia on juuri oikea kohde. Myös kaunis Maribor vei sydämeni ystävällisillä ihmisillään ja upealla luonnollaan. Mariborissa ja sen ympärillä riittää nähtävää, ja etenkin lähimaastot ja vaellusreitit tuli kierrettyä vaihtoaikana melko läpikotaisin.

Kiitos Väänästen sukuseuralle stipendistä!

Kaet toisistaan niin ne tykkee - Sukuseura kokoontuu yhteen

Väänästen vuosikokous Tuusulan kulttuurimaisemissa

Eeva-Riitta Piispanen ja useita kuvaajia

Maaliskuuna lauantaina 24.3.2018 yli viisikymmentä Väänäs-sukuista kokoontui Tuusulaan vuosikokoukseen. Krapihovin saleissa nautittiin kahvit ja pullat iloisen puheen porinan säestämänä. Sitten lähdettiin joukolla tutustumaan Rantatien kulttuurikohteisiin. Ensimmäinen vierailukohde oli

Syvärannan Lottamuseo. Asiantunteva opas kertoi meille museon toiminnasta ja näyttelyistä. Saimme myös sotahistoriallisen kertauksen talvi- ja jatkosodan vaiheista sekä välirauhan ajasta. Ehdimme vielä pikaisesti piipahtaa Avaa sydämesi -näyttelyssä, joka kertoi Suomen evakuoinneista vuosina 1939-45.

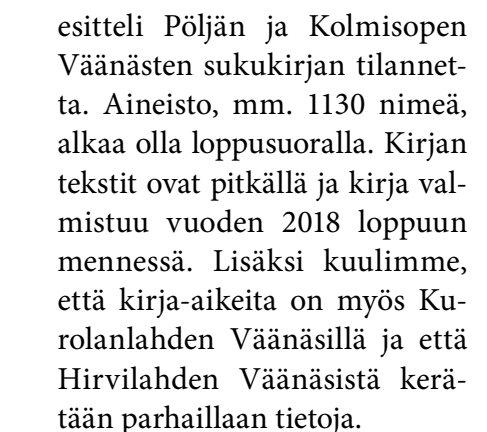

Lottamuseo näyttelyineen antaa hyvän kuvan Lotta-Svärd-järjestön ja muiden vapaaehtoisvoimin toimineiden naisjärjestöjen järjestäytymisestä täyttämään sodan synnyttämää avustustarvetta Suomessa.

Täysi bussillinen Väänäsiä jatkoi matkaa Rantatietä kohti Halosenniemeä, joka on Lapinlahdelta kotoisin ollut taidemaalari Pekka Halosen (1865–1933) ja tämän perheen entinen ateljee ja koti. Halosenniemi on kansallisromanttiseen tyyliin rakennettu hirsitalo Tuusulanjärven rannalla. Rakennusvuodet olivat 1900–02. Halonen asui talossa vuoteen 1930 asti. Pekka Halonen osallistui itse rakentamiseen ja teki mm. huonekaluja ja tarve-esineitä. Tämän arts & craft

-ajattelun mukaan myös erilaiset arki-
set tarvekalut voivat olla taide-esineitä.
Halosenniemessä pääsee tutustumaan
paitsi Pekka Halosen taiteeseen, myös
perheen entisiin asuinhuoneisiin. Tarjolla
oli myös erikoisnäyttely, joka tällä kertaa
esitteli Ruth Brykin (1916–99) keramiikkaa
ja Ellen Thesleffin (1869–1954) maalauksia.

Vuosikokous Krapihovin Mankelissa

Väänästen sukuseuran vuosikokous
pidettiin lounaan jälkeen Krapin Mankeli-
rakennuksessa. Kokoukseen osallistui
kaksi kunniajäsentä, Kalevi Väänänen ja
Pertti Väänänen. Kokousosallistujat
esittäytyivät ja kertoivat kukin omista
sukujuuristaan. Esittelyn aikana tuli
mainitukseksi sukuhaara poikineen:
Kehvo, Murtolahti,

Puiroolahti, Haapalahti, Limalahti,
Reittiö, Pohjois-Karjala, Alavuoti, Yli-
Kiiminki, Oulu, Kurolanlahti, Varpanen,
Pöljä, Kolmisoppi, Rantasalmi, Juva
Ristiina, Hirvilahti...

Vuosikokouksen puheenjohtajaksi
valittiin esimies Pentti Väänänen ja
sihteeriksi Jukka Väänänen. Kokous
käsittelee ripeästi sääntömääräiset
asiat, vahvisti tilinpäätöksen ja hyväksyi
seuraavan vuoden toimintasuunnitelman
ja talousarvion, päätti pitää jäsenmaksut
ennallaan (10 euroa/v tai 170 euroa/
ainaisjäsenyys). Tilintarkastajaksi
valittiin Antti Eskelinen ja varatilintarkastajaksi
Juha Tissari.

Sukukirjoja tulossa

Sukututkimustoimikunnan puheenjohtaja,
kunniajäsen Pertti Väänänen

esitteli Pöljän ja Kolmisopen Väänästen
sukukirjan tilannetta. Aineisto, mm. 1130
nimeä, alkaa olla loppusuoralla. Kirjan
tekstit ovat pitkällä ja kirja valmistuu
vuoden 2018 loppuun mennessä. Lisäksi
kuulimme, että kirja-aikeita on myös
Kurolanlahden Väänäsillä ja että Hirvilahden
Väänäsistä kerätään parhaillaan tietoja.

Vuosikokous 25 vuotta sitten

Moni yhdistys muistelee entisiä vilkkaampia aikoja, mutta esimerkiksi vuosikokoukset olivat Väänästen sukuseuralla nykyistä paljon vähävikisempiä. Puitteet Katajanokan kasinolla kuitenkin olivat arvokkaat 16.10.1993.

Vasemmalta Heikki Aaltonen, Juhani Väänänen, Kauko Väänänen, aiempi esimies O.P. Väänänen. Istumassa Sinikka Aaltonen, Pirkko Väänänen, Anja Väänänen ja tuntematon. Oikealta Aarre Väänänen, esimies Kyösti Väänänen, ja Kalle Väänänen puolison ja tyttären kanssa. Tuossa vaiheessa seuralla ei ollut sihteeriä.

Kuvan lähetti Sinikka Aaltonen.

Sukuseuran matka Riikaan ja Vilnaan 6.-9.6.2019

Väänästen Sukuseura järjestää matkan Riikaan ja Vilnaan 6.-9.6.2019. Matka alkaa 6.6. Helsinki-Vantaan lentokentältä. Matka päättyy samassa paikassa 9.6. Jokainen hoitaa itse kuljetukset lentokentälle ja paluumatkan lentoasemalta kotiin. Vastuullisena matkan järjestäjän toimii Matkapojat.

Torstai 6.6.

Kokoontuminen Helsinki-Vantaan lentoasemalla klo 10.45 mennessä. Finnairin lento AY1073 Riikaan klo 12:45 – 13:55. Bussikuljetus lentokentältä hotelliin ja majoittuminen Opera Hotel & Spahan. Kolmen tunnin tutustuminen kävelen Riian vanhaan kaupunkiin ja päivällinen hotellissa.

Perjantai 7.6

Hotelliaamiainen, Riian bussikierros oppaan johdolla, lounas Rundalessa ja tutustuminen Rundalen palatsiin oppaan johdolla. (<http://www.latvia.travel/fi/nahtavyys/rundalen-linna-ja-museo>) Bussilla Vilnaan ja päivällinen ravintola Greyssa. Majoittuminen hotelliin Vilnassa.

Lauantai 8.6.

Hotelliaamiainen, kolmen tunnin opastettu tutustuminen Vilnaan ja kiertoajelu Vilnassa. Omakustanteisen lounaan jälkeen tutustuminen erikseen sovittaviin kohteisiin. Päivällinen hotellissa.

Sunnuntai 9.6.

Hotelliaamiainen ja kuljetus lentokentälle. Finnairin lento AY1102 Vilnasta Helsinkiin klo 9:55-11:40.

Matkan hinta kahden hengen huoneessa on noin 600 €, lisämaksu 1 hengen huoneesta 114 €. Hintaan sisältyy lennot ja kuljetukset veroinen, majoitus kahden hengen huoneissa, ohjelmaan merkityt ruokailut ja sisäänpääsy kohteisiin.

Matkalle otetaan 35 nopeinta. Matka toteutuu, jos lähtijöitä löytyy 28.

Ilmoittautumiset viimeistään 15.2. mennessä
pentti.vaananen@suomi24.fi
tai 040 721 7605.

Sukuseuran hallitus tiedottaa

Sukuseura tukee Väänäs-sukuaisia opiskelijoita stipendein. Säännöt ja hakuohjeet löytyvät seuran [www-sivuilta](http://www.vaanastensukuseura.fi). Stipendeistä muistutetaan keväällä jäsenkirjeessä ja seuran [www-sivuilla](http://www.vaanastensukuseura.fi). Hakuaika päättyy lokakuun lopussa ja ne jaetaan vuoden lopussa.

Ilmoita sähköpostiosoitteesi sukuseuralle, jolloin jäsenkirje ja jäsenmaksu lähetetään sähköpostilla. Näin sukuseura säästää rahaa ja aikaa. Jäsenkirjeestä tietokoneesi saattaa herjata, että viesti ei välttämättä tule Väänästen Sukuseuralta. Se on aiheeton varoitus. Muista ilmoittaa myös osoitteen muutoksista, muuten Sukupuulehti ei tule!

Ajankohtaisia asioita valokuvien kera löydät sukuseuran kotisivuilta: www.vaanastensukuseura.fi. Sukuseuraan voi myös liittyä kotisivujen kautta tai ilmoittamalla yhteystiedot sihteerille.

Sukuseurojen Keskusliitosta voi tilata keskusliiton julkaisemaa Sukuviesti-lehteä. Sen voi tilata myös digi-lehtenä. Sukuseurojen Keskusliitto 094369 9450 ja sähköpostiosoite toimisto@suvut.fi.

Vanhat Väänästen sukupuu -julkaisut on luetavissa seuran kotisivuilla ja niitä sekä sukuseuran historiikkia voi tilata esimieheltä puh. 040 721 7605.

Posti Green

Kutsu sukuseuran vuosikokoukseen 6.4.2019 Tampereelle

Väänästen Sukuseura ry:n vuosikokous pidetään **lauantaina 6.4.2019 klo 13.00** Tampereella, Museokeskus Vapriikissa, osoite Alaverstaanraitti 5, Tampere (Tampellan alue). Ilmoittautuminen ja kahvit klo 9.30 alkaen. Kiertokävely Finlaysonin alueella tai Tammerkosken itäpuolen kohteissa klo 10.00–12.00. Lounas klo 12.00. Vuosikokous alkaa klo 13.00. Kokouksen jälkeen kerrotaan sukututkimuksen tilanteesta. Lopuksi on kahvit noin klo 15.15.

Vuosikokouksessa käsitellään sukuseuran sääntöjen 6 §:n asiat. Vuosikokouksen käsiteltäväksi tarkoitetut asiat on jätettävä kirjallisesti esimiehelle tai hallitukselle 22.3.2019 mennessä.

Kokouksen yhteydessä on myytävänä sukuseuran rinta- ja korvakoruja, solmioneuloja, sukuviirejä ja sukukirjoja.

Osallistumisesta vuosikokoukseen pyydetään ilmoittamaan **13.3.2019 mennessä** sukuseuran esimiehelle Pentti Väänäselle, puh 040 721 7605 tai sähköpostilla: pentti.vaananen@suomi24.fi. Kaikki Väänäs-sukuiset ovat tervetulleita vuosikokoukseen.

Sukuseura on varannut 40 lippua **5.4. klo 19.00 Tampereen Teatterin päänäyttämön** esitykseen **Pakolaiset**. Johannes Linnankosken romaanista sovitettu näytelmä kertoo hämääläisestä talonpoikaisperheestä, joka muuttaa pakolaisiksi Savoan. Väänäs-sukuiset saavat lippuja 10 euroa/kpl ja väliajalla tarjotaan kahvit. Tarkempia tietoja antaa esimies ja liput on varattava häneltä 1.3. mennessä.

Tervetuloa Tampereelle

Hallitus

Väänästen sukuseuran seitsemäs sukukirja **Pöljän ja Kolmisopen Väänäset** ilmestyy keväällä 2019!

Kirjassa on lähes 800 sukutaulua ja noin 1200 henkilön nimihakemisto. Tässä kirjassa on suvun jäsenten muistelmia omasta lapsuudestaan ja lisäksi noin 150 valokuvan kuvagalleria eri sukuhaaroista.

Pöljän ja Kolmisopen Väänästen sukukirja pyrkii osaltaan myös kertomaan lapsillemme ja lastenlapsillemme välähdyksiä vanhempiemme ja isovanhempiemme elämästä.

Hinta ennakkotilaaajille 30 €
pertti.vaananen@saunalahti.fi
vaanastensukuseura@gmail.com